

C.H.A.N.G.E.R.S. - 2.0

Zbirka orodij # 2.

A toolkit za trenerje
organizacija intergeneracijski
vodniki za ruralne seniorije
on postavljanje ingre
eenhoushoushod topic
e.

Rezultat projekta "Sprememba stališč gospodinjstev za neodpadno, zeleno okolje in energetska ozaveščenost, ki naslavlja starejše na podeželju" (CHANGERS 2.0).

<https://changers2.eu>

Datum: 20/06/2024

Avtorji:

Brian Restall in partnerji C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0

Projekt št:

2022-1-HU01-KA220-ADU-000089052

Različica: 2.0

Sofinancira
Evropska unija

Vsi izobraževalni viri projekta se širijo pod mednarodno licenco Priznanje avtorstva - nekomercialno - podobno 4.0 (CC BY-NC-SA 4.0).

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.sl>

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-ShareAlike
CC BY-NC-SA (2024 - Partnerstvo C.H.A.N.G.E.R.S.)

S to licenco lahko drugi nekomercialno remiksirajo, prilagajajo in gradijo na vašem delu, če vas navedejo in svoje nove stvaritve licencirajo pod enakimi pogoji.

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100092594718505>

Kazalo vsebine

Kazalo vsebine	3
Glosar	5
1. O orodju C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 TOOLKIT #1	8
1.1 O C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0	8
1.2 Partnerstvo C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0.....	10
1.3 C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 izhodi.....	11
1.4 Cilj zbirke orodij #2.....	13
2. Medgeneracijsko učenje.....	15
2.1 Kaj je medgeneracijsko usposabljanje?	15
2.2 Kako lahko medgeneracijsko usposabljanje pomaga starejšim in mladim pri učenju o trajnosti in zelenem razvoju na ?.....	16
2.3 Ključna načela medgeneracijskega pristopa.....	17
2.4 Priložnosti, ki jih ponuja medgeneracijsko usposabljanje	19
3. Priprava in vsebina medgeneracijskega usposabljanja	22
3.1 Priprava in vsebina programa usposabljanja	22
3.2 Priporočite program usposabljanja.....	24
4. organiziranje medgeneracijskih usposabljanj	33
4.1 Informativni sestanki.....	34
4.2 Orodja za dejavnosti	35
4.3 Ocenjevanje	38
5. Dodatno branje in orodja za dejavnosti	40
5.1 Zunanji viri in spletna mesta.....	40
5.2 Zunanje smernice in orodja	41
5.3 C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 Orodja za dejavnosti	44

Dobrodošli v C.H.A.N.G.E.R.S. 2.0 Zbirka orodij #2

organiziranje medgeneracijskih delavnic za starejše na
podeželju o temah trajnostnega in zelenega gospodinjstva.

Slika: freepik.

Glosar

Spodnji seznam vsebuje glavne pojme, ki se uporabljajo v teh smernicah:

- **Energija** - abstraktna fizikalna količina, ki se nanaša na zmožnost delovanja in/ali gibanja in se lahko izraža v različnih oblikah: kinetični, kemični, potencialni itd.
- **Energetska revščina** je nezmožnost gospodinjstev da bi vzdrževala ustrezno raven energetskih storitev po dostopni ceni.
- Podnebne **spremembe** se nanašajo na globalne podnebne spremembe ali regionalne podnebne spremembe, ki se pojavljajo več desetletij in vplivajo na ravnovesje ekosistemov.
- **Trajnostni razvoj** - globalni razvojni model, ki vključuje vidike sistema množične potrošnje, v katerem je skrb za naravo prek pridobivanja surovin največja.
- **Medgeneracijska zaveza** - okolje kot posledica povezanosti vseh živih bitij s planetom ter obramba zdravega okolja kot dolžnost in neodtujljiva pravica sedanjih in prihodnjih generacij.
- **Medgeneracijsko učenje** - način, kako se lahko ljudje vseh starosti učijo skupaj in drug od drugega; s sodelovanjem pridobivajo spretnosti, vrednote in znanje, krepijo vzajemne učne odnose ter pomagajo razvijati socialni kapital in socialno kohezijo v naših starajočih se družbah.
- **Podnebne spremembe** se nanašajo na globalne podnebne spremembe ali regionalne podnebne spremembe, ki se pojavljajo več desetletij in vplivajo na ravnovesje ekosistemov.
- **Trajnostni razvoj** - globalni razvojni model, ki vključuje vidike sistema množične potrošnje, v katerem je skrb za naravo prek pridobivanja surovin največja.
- **Medgeneracijska zaveza** - okolje kot posledica povezanosti vseh živih bitij s planetom ter obramba zdravega okolja kot dolžnost in neodtujljiva pravica sedanjih in prihodnjih generacij.
- **Zeleno gospodarstvo** - ko rast zaposlovanja in dohodka spodbujajo javne in zasebne naložbe v gospodarske dejavnosti, infrastrukturo in

sredstva, ki omogočajo zmanjšanje emisij ogljika in onesnaževanja, večjo energetsko učinkovitost in učinkovitost virov ter preprečevanje izgube biotske raznovrstnosti in ekosistemskih storitev.

- **Biotska raznovrstnost** - različne vrste življenja, ki jih najdete na enem območju - raznolikost živali, rastlin, gliv in celo mikroorganizmov, kot so bakterije, ki sestavljajo naš naravni svet.
- **Polnovredna živila** so tista, ki so v času nakupa čim bolj podobna svojemu naravnemu stanju, torej so minimalno predelana ali pa niso predelana. Vsa polnovredna živila niso etično pridelana, prav tako ni mogoče zagotoviti ekoloških in trajnostnih oblik pridelave.
- **Ekološko kmetovanje** - integriran sistem kmetovanja, ki si prizadeva za trajnost, povečanje rodovitnosti tal in biološke raznovrstnosti. Ekološkega kmetovanja ne smemo zamenjevati s trajnostnim kmetovanjem, saj pri pridelavi hrane še vedno upošteva pesticide, pridobljene iz naravnih virov. Trajnostno kmetijstvo obravnava kmetijske prakse na celovit način in si prizadeva za ohranjanje tal in vode.
- **Ravnanje z odpadno hrano** - nanaša se na faze preprečevanja, predelave, recikliranja ali odstranjevanja odpadne hrane, ki sledijo. V zadnjem času je ravnanje z odpadno hrano tesno povezano s krožnim gospodarstvom. Pri tem so odpadki organski vir, ki ne vsebuje onesnaževal in ga je mogoče varno ponovno vključiti v tla kot organsko gnojilo.

1. O kompletu orodij CHANGERS 2.0 TOOLKIT #2.

1. O orodju C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 TOOLKIT #1

Slika, ki jo pikisuperstar na Freepik.

Dobrodošli v drugem kompletu orodij C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0, ki vas bo vodil pri oblikovanju priložnosti za izobraževanje odraslih, delavnic in usposabljanj, namenjenih starejšim. Ste na začetku poti razmišljanja o družbeni preobrazbi, ki je potrebna za izboljšanje trajnosti v skupnosti.

"Zbirka orodij št. 2" je namenjena zainteresiranim stranem v izobraževanju odraslih, ki vodijo in izobražujejo predvsem starejše skupine (65+) na področju trajnostnega razvoja in jih zanima uvedba medgeneracijskega elementa z mlajšo generacijo. Te smernice in učno gradivo naj bi bili uporabni na različnih stopnjah ter za različne namene in ciljne skupine za usmerjanje starejših in mladih k bolj zelenim in trajnostnim spretnostim.

1.1 O C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0

Projekt C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 je razvil ciljno usmerjeno gradivo za usposabljanje starejših na podeželju, da bi izboljšal njihov dostop do možnosti izobraževanja odraslih o posebnih temah, ki jim lahko pomagajo v boju proti podnebnim spremembam in energetske revščini, in

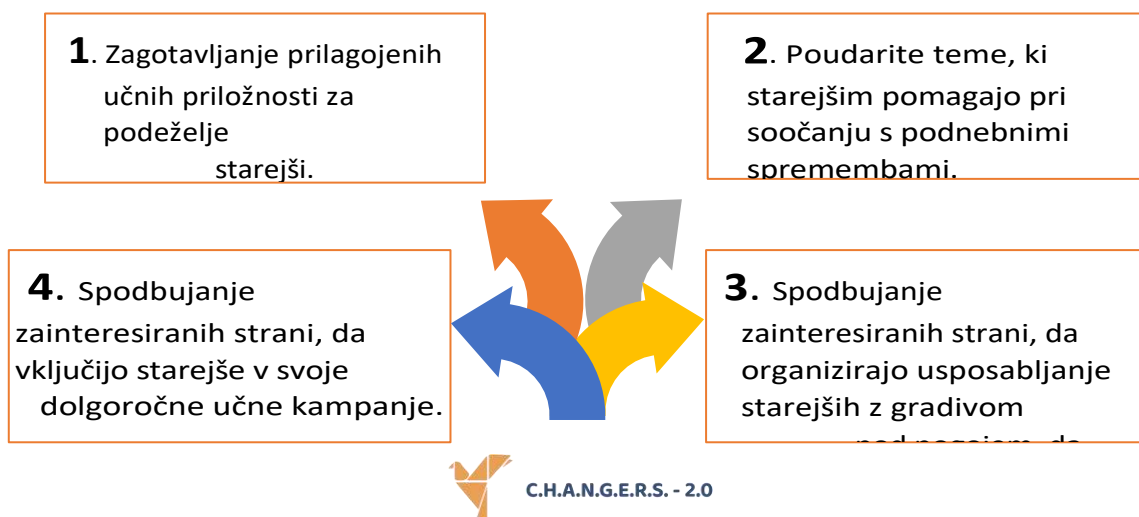
prispevajo k trajnosti, kot so energetska učinkovitost, trajnost v gospodinjstvih in prilagajanje podnebnim spremembam.

Glavni cilj projekta C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 je razviti ciljno usmerjeno gradivo za usposabljanje izobraževalcev, ki poučujejo starejše na podeželju, da bi izboljšali možnosti izobraževanja odraslih o posebnih okoljskih temah, kar jim lahko pomaga ublažiti podnebne spremembe in energetska revščino ter hkrati prispeva k trajnosti. Namen tega dokumenta je zagotoviti in ovrednotiti uporabno učno gradivo o trajnostnih in zelenih temah za gospodinjstva.

Partnerstvo C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 si prizadeva povečati učinek projekta in pridobljeno znanje med partnerji z zbirko učnega gradiva in orodij za pomoč zainteresiranim deležnikom.

Ta zbirka orodij je namenjena tistim zainteresiranim stranem, ki zaradi svojega profila in/ali vsakodnevnih dejavnosti zlahka dosežejo starejše na podeželju, npr. lokalnim in regionalnim občinam ter nevladnim organizacijam, ki delajo s starejšimi in za starejše, zlasti na .

Z neposrednim stikom z zgoraj navedenimi zainteresiranimi stranmi želimo:

1.2 Partnerstvo C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0

Partnerstvo C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 vključuje naslednje evropske organizacije:

Vodilni partner **CAM** je madžarsko podjetje, specializirano za izobraževanje in razvoj strokovnega gradiva za ozaveščanje o energetskih vprašanjih, ki ima bogate izkušnje na področju energetske učinkovitosti, obnovljivih virov energije, trajnosti, podnebnih sprememb, poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter izobraževanja odraslih, pa tudi na področju mednarodnega sodelovanja.

www.camconsulting.eu info@camconsulting.eu

Projekti v gibanju, d. o. o. (PiM) je MSP s sedežem na Malti. Kot multidisciplinarna raziskovalna organizacija verjame v moč pristopov, osredotočenih na človeka in tehnologijo. Njen cilj je spodbujati obnovljive vire energije, energetske učinkovitost in pametno rabo ali zmanjšanje energetskih potreb v Evropi s partnerstvi, ozaveščanjem, inovacijami in strateškimi ukrepi.

www.pim.com.mt

brian.restall@pim.com.mt

KMOP, ustanovljen leta 1977, je ena najstarejših organizacij civilne družbe v Grčiji. Posveča se pozitivnemu družbenemu vplivu z raziskavami in inovativnimi pobudami, ki obravnavajo kritična družbena vprašanja, obveščajo javno razpravo in pomagajo oblikovati politiko na nacionalni in mednarodni ravni.

<https://www.kmop.gr/>

Falco & Associati je podjetje za svetovanje in usposabljanje s sedežem v Milanu v Italiji. Njegovo poslanstvo je izboljšati konkurenčnost evropske družbe z razvojem podjetij, usposabljanjem in vzpostavljanjem nadnacionalnih partnerstev.

<https://www.falcoeassociati.it/>

BSC je Regionalna razvojna agencija Gorenjske v Sloveniji, ki spodbuja razvoj gorenjske regije in pod svojim okriljem združuje 18 občin. BSC je povezovalni člen med regionalno in nacionalno ravno, saj sodeluje z občinami, podjetji in obrtno-podjetniškimi zbornicami, nevladnimi organizacijami, ministrstvi in drugimi državnimi organi.

<https://www.bsc-kranj.si/>

Nyugdíjasok Egyesülete je madžarsko združenje v mestu Pécs, ki zastopa starejše ljudi na lokalni in regionalni ravni.

<https://nyugegy.hu/>

Associação de Melhoramentos e Ben Estar Social de Pias je zasebna neprofitna organizacija, katere glavni cilji zagotavljanje storitev socialne podpore družinam, starejšim in otrokom, ki deluje neposredno v skupnosti ali prek partnerstev z drugimi subjekti in projekti.

1.3 C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 izhodi

Rezultati WP4-A2 ponujajo niz gradiva za usposabljanje in dva **kompleta orodij**, ki vključujejo dodatne informacije in podporna orodja. Pred dokončnim oblikovanjem rezultatov C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 je bilo med pilotnimi projekti usposabljanja, ki so se izvajali v Grčiji, na Portugalskem, Madžarskem in v Sloveniji, opravljeno vrednotenje na ravni partnerstva. Ti pilotni projekti, izvedeni konec leta 2024, so konzorciju omogočili, da je pridobil jasne povratne informacije o razvitem gradivu za usposabljanje in naborih orodij ter izpostavil konkretne spremembe in izboljšave s strani izvajalcev usposabljanja in študentov na terenu.

Pripombe in priporočila partnerjev so bili skupaj upoštevani na fizični delavnici na Malti, končna različica pa temelji na povratnih informacijah, prejetih s pilotnim testiranjem.

Zato so po fazah razvoja metodologije in pilotnega testiranja načrtovani rezultati, objavljeni v okviru projekta C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 v delovnem paketu 4 (WP4), naslednji:

Izhod 1.

Rezultat WP4-A1 je zbirka "**Gradivo za usposabljanje o trajnostnih in zelenih domačih temah**" za poučevanje starejših o teh temah, posebej prilagojeno potrebam starejših na podeželju. Učno gradivo je na voljo vsem, ki jih zanima razumevanje teh tem. Gradivo je samoplačniške narave, kar omogoča izvajalcem usposabljanj ali starejšim učencem, da se z gradivom ukvarjajo v skladu s svojimi interesi in urniki, zato je idealna možnost tako za motivirane starejše kot za izvajalce usposabljanj. Okvir in teme, zajete v gradivu za usposabljanje za izhodni WP4-A1, se osredotočajo na naslednje teme:

- 1) Zeleni ABC, trajnost v gospodinjstvih,
- 2) Delovanje hiše in energetska učinkovitost

- 3) Prenova hiše
- 4) Odpadki
- 5) Trajnostna mobilnost
- 6) Trajnostna hrana
- 7) Biotska raznovrstnost in ničelno onesnaževanje
- 8) Obnovljivi viri energije in energetska revščina
- 9) Blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje

To učno gradivo je na voljo na spletni strani z rezultati projekta in v različnih jezikih.

https://changers2.eu/?page_id=52

Izhod 2.

Zbirka orodij št. 1. Zbirka orodij za izvajalce usposabljanj, ki organizirajo delavnice za starejše na podeželju na temo trajnostnega in zelenega gospodinjstva, je namenjena zainteresiranim stranem in izvajalcem usposabljanj kot podpora s priporočili in orodji za organizacijo lokalnih dogodkov s starejšimi na podeželju. Vključuje strukture in načrte dogodkov, predloge za vrednotenje in vprašalnike, navodila za interakcijo s starejšimi in uporabo učnega gradiva, razvitega v delovnem sklopu 4.1, za dejavnosti na delavnicah.

Izhod 3.

Zbirka orodij #2. Zbirka orodij za trenerje, ki organizirajo medgeneracijske delavnice za starejše na podeželju o temah trajnostnega in zelenega gospodinjstva, je namenjena podpori trenerjem, ki se zanimajo za poučevanje starejših na podeželju prek priložnosti za medgeneracijsko učenje, hkrati pa ponuja strukturiran pristop k učnemu načrtu in nabor medgeneracijskih družinskih soizobraževalnih gradiv in iger

primeren za samostojno učenje/učenje na daljavo. Drugi sklop orodij je prav tako neposredno namenjen zadnji ciljni skupini, starejšim na podeželju ter njihovim družinam, prijateljem in sosedom. Kot .

v okviru samoučenja jih spodbujamo, da se seznaniijo z rezultati projekta in preizkusijo razvita orodja.

Obiščite končne rezultate delovnega sklopa 4 na spletni strani projekta, kjer si lahko ogledate in prenesete povezane dokumente:

<https://changers2.eu/results/>

1.4 Cilj zbirke orodij #2

Zbirka orodij št. 2 z naslovom **"Zbirka orodij za vodje usposabljanja, ki organizirajo medgeneracijske delavnice za starejše na podeželju o trajnostnih in zelenih gospodinjstvih"** je rezultat 4. delovnega paketa in služi kot drugi uporabniški priročnik za rezultate projekta C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0. V njem so na preprost način pojasnjeni možni pristopi k izvajanju usposabljanja odraslih o zelenih temah, ki vključujejo zlasti dejavnosti medgeneracijskega učenja; pripravili so jih projektni partnerji in jih je mogoče učinkovito prilagoditi in izvajati za starejše na podeželju.

Orodje št. 2 ponuja inovativna sredstva za usposabljanje za izobraževalce in starejše na podeželju, ki spodbujajo samostojno učenje o zelenih temah s ponudbo digitalnih virov in učnega gradiva o zelenih trajnostnih temah za mlajše odrasle, mentorje, tutorje, sorodnike starejših/starejših itd. Namen je zagotoviti starejšim praktični pristop za razvoj osnovnih kompetenc in občutka lastništva pri projektih zelenega mesta ter hkrati spodbujati socialno kohezijo, državljansko angažiranost in sodelovanje. Prav tako zagotavlja podrobne medgeneracijske koncepte v učnem postopku za podeželske starejše in mlajše občinstvo, da bi ohranili njihovo vključenost in motivirano.

Slika: pikisuperstar, Freepik.

Zato je cilj zbirke orodij št. 2 podpreti starejše na podeželju in izobraževalce pri zagotavljanju metod in virov za vključevanje v medgeneracijske učne pristope o vprašanjih zelenega mesta ter hkrati spodbujati ustvarjalno in kritično razmišljanje, timsko delo ter podpirati državljansko kohezijo, mreženje in sodelovanje z ustreznimi zainteresiranimi stranmi.

Prevode kompletov orodij v nacionalne jezike partnerskih držav lahko najdete na strani "Rezultati" na spletni strani projekta in na spletnih straneh partnerjev.

https://changers2.eu/?page_id=52

2. Medgeneracijsko učenje

2. Medgeneracijsko učenje

To poglavje vsebuje pregled ciljev in orodij, uporabljenih pri transgeneracijskem pristopu, povezanih s temami projekta. Dejavnosti so se osredotočale na trajnostni in zeleni razvoj ter okoljsko izobraževanje v okviru medgeneracijskih odnosov. Izraza medgeneracijski in transgeneracijski se uporabljata izmenično.

2.1 Kaj je medgeneracijsko usposabljanje?

Programi medgeneracijskega usposabljanja so običajno namenjeni druženju mladih in starejših, da bi si izmenjali izkušnje, ki spodbujajo medgeneracijsko povezovanje, kulturno izmenjavo, izmenjavo virov znanja in zagotavljajo pozitivne sisteme socialne podpore, ki pomagajo ohranjati dobro počutje in varnost mlajših in starejših generacij. Dejavnosti so usmerjene k ciljem, ki so koristni za vse in s tem za skupnost, v kateri živijo, ter temeljijo na izmenjavi in gradnji skupnosti.

Medgeneracijsko usposabljanje ponuja edinstvene priložnosti za učenje, ki jih je mogoče pridobiti z izmenjavo bogatega znanja in izkušenj, ki so si jih nabrali starejši. Podobno se lahko starejši učijo o aktualnih zelenih temah, trajnostnih možnostih

in tehnologije sodobne kulturne navade ali trende mlajših udeležencev in jih tako ohranja v stiku s hitro razvijajočim se svetom. Klasičen primer je vključevanje najstnikov, ki starejše učijo, kako uporabljati pametne telefone in družbene medije, da bi starejšim pomagali ohraniti povezavo z njihovimi bližnjimi, mladim pa zagotovili vzajemno učno izkušnjo in zadovoljstvo, da se vračajo skupnosti.

Takšni programi lahko pomagajo tudi ublažiti osamljenost in socialno ali fizično izolacijo med starejšimi, mlajšim posameznikom pa dajejo občutek smisla in priložnost, da cenijo svoje korenine. Nedvomno lahko vključevanje v medgeneracijske dejavnosti izboljša tudi duševno zdravje, samospoštovanje in kognitivne funkcije, medtem ko lahko mlajši udeleženci razvijajo empatijo in socialne veščine.

Medgeneracijsko usposabljanje pogosto pokaže, da je vedno deliti nekaj dragocenega in se naučiti nekaj novega, ne glede na starost, zato je to pomembno orodje za pobude za sodelovanje skupnosti s starejšimi na podežlju na področju zelenih tem.

2.2 Kako lahko medgeneracijsko usposabljanje pomaga starejšim in mladim pri učenju o trajnosti in zelenem razvoju podeželju?

Srečanje starejših in mladih v podeželskem okolju z namenom razpravljanja o trajnosti in zelenem razvoju je pomembno iz več razlogov:

- **Medgeneracijski prenos znanja:** Starejši imajo pogosto tradicionalno znanje, modrost in izkušnje, ki so se prenašale iz generacije v generacijo. Če jih povežemo z mladimi, lahko to dragoceno znanje delimo in ohranjamo ter tako zagotovimo njegovo kontinuiteto in pomembnost pri reševanju trajnostnih izzivov na podežlju.
- **Celostna perspektiva:** Starejši in mladi imajo različne poglede. Starejši nudijo zgodovinski kontekst, vpogled v tradicionalne prakse in izkušnje iz preteklih izkušenj. Mladi pa prinašajo sveže ideje, tehnološko strokovno znanje in globoko razumevanje sodobnih izzivov. Z združitvijo teh vidikov je mogoče doseči bolj celosten in celovit pristop k trajnosti in zelenemu razvoju.
- **Vključevanje skupnosti:** Podeželske skupnosti se pogosto soočajo z edinstvenimi trajnostnimi izzivi na področjih, kot so kmetijstvo, upravljanje voda, obnovljivi viri energije in raba zemljišč. Vključevanje starejših in mladih v razprave in procese odločanja daje moč celotni skupnosti. Zagotavlja

da so rešitve utemeljene na lokalni ravni, ustrezne ter odražajo potrebe, želje in vrednote skupnosti.

- **Premostitev generacijskega razkoraka:** Na podeželju lahko včasih pride do razkoraka med generacijami zaradi razlik v življenjskem slogu, vrednotah in priložnostih. Z ustvarjanjem priložnosti za druženje starejših in mladih lahko razprave o trajnosti in zelenem razvoju premostijo to generacijsko vrzel, spodbujajo razumevanje ter medgeneracijsko sodelovanje in povezovanje.
- **Izgradnja zmogljivosti:** Sodelovanje starejših in mladih v razpravah o trajnosti in zelenem razvoju lahko služi kot platforma za krepitev zmogljivosti. Starejši lahko z mladimi delijo svoje znanje in izkušnje ter jih tako opolnomočijo, da postanejo bodoči voditelji in nosilci sprememb v svojih skupnostih. Hkrati lahko mladi prispevajo svoje spretnosti, energijo in inovativne ideje ter tako navdihujejo starejše in spodbujajo pozitivne spremembe.
- **Trajnostni razvoj podeželja:** Z vključevanjem starejših in mladih lahko podeželske skupnosti razvijejo trajnostne rešitve, ki upoštevajo potrebe in želje vseh zainteresiranih strani. Ta participativni pristop povečuje verjetnost dolgoročnega uspeha, saj zagotavlja lastništvo, vključenost in občutek deljene odgovornosti med člani skupnosti in medgeneracijsko.
- **Solidarnost:** Vključevanje starejših in mladih v razprave o trajnosti spodbuja medgeneracijsko solidarnost in medsebojno spoštovanje. Razbija stereotipe, vzgaja empatijo in krepi skupnostne vezi. S sodelovanjem pri doseganju skupnega cilja lahko starejši in mladi gradijo odnose ter občutek pripadnosti in kolektivne identitete.

Če povzamemo, združevanje starejših in mladih v podeželskih okoljih za razpravo o trajnosti in zelenem razvoju izkorišča prednosti in izkušnje obeh generacij. Spodbuja izmenjavo znanja, sodelovanje skupnosti, krepitev zmogljivosti in medgeneracijsko solidarnost, kar na koncu vodi k učinkovitejšim in vključujočim pristopom k trajnostnemu razvoju podeželja.

2.3 Ključna načela medgeneracijskega pristopa

Medgeneracijska metodologija, ki jo predlaga projekt C.H.A.N.G.E.R.S. 2.0, upošteva več ključnih elementov in pristopov, ki jih je treba zagotoviti za uspeh, in sicer:

- **Interdisciplinarni pristop:** Dejavnosti vključujejo različne discipline, kot so okoljske znanosti, družbene vede in izobraževanje, da bi zagotovili celovito razumevanje trajnostnega in zelenega razvoja.
- **Eksperimentalno učenje:** Udeleženci sodelujejo pri praktičnih dejavnostih, obiskih na terenu in praktičnih vajah, ki jim omogočajo, da neposredno izkusijo in uporabijo trajnostne prakse v resničnem svetu.
- **Sodelovalno učenje:** Izvedene dejavnosti spodbujajo sodelovanje in izmenjavo znanja med udeleženci iz različnih generacij ter jih spodbujajo k sodelovanju pri iskanju inovativnih rešitev in izmenjavi izkušenj.
- **Medgeneracijski dialog:** Dejavnosti ustvarjajo prostor za odprt dialog in izmenjavo idej med udeleženci različnih starosti ter spodbujajo medsebojno razumevanje, spoštovanje in učenje med generacijami.
- **Projektno učenje:** Udeleženci delajo na skupnih projektih, ki obravnavajo posebne okoljske izzive v njihovih skupnostih, kar spodbuja aktivno sodelovanje in uporabo načel trajnostnega razvoja.
- **Mentorstvo in vrstniško učenje:** Usposabljanje vključuje mentorske programe, v katerih izkušeni posamezniki usmerjajo in podpirajo mlajše udeležence ter tako ustvarjajo priložnosti za medgeneracijsko mentorstvo in prenos znanja.
- **Vključevanje tehnologije:** Usposabljanje uporablja digitalna orodja in platforme za izboljšanje učenja in sodelovanja, kar udeležencem omogoča dostop do spletnih virov, izmenjavo informacij in virtualno sodelovanje.
- **Dolgoročno sodelovanje:** Cilj usposabljanja je spodbujati dolgoročno sodelovanje in zavezanost trajnostnemu razvoju z zagotavljanjem stalne podpore, priložnosti za mreženje in virov po končanem začetnem obdobju usposabljanja.

Z združevanjem teh načel medgeneracijska metodologija zagotavlja celosten in vključujoč pristop k projektnim dejavnostim, ki posameznikom različnih generacij omogoča, da dejavno prispevajo k trajnostnemu in zelenemu razvoju ter hkrati spodbujajo okoljsko izobraževanje.

2.4 Priložnosti, ki jih ponuja medgeneracijsko usposabljanje

Starejši imajo lahko pomembno vlogo pri sodelovanju z mladimi na področju trajnostnega in zelenega razvoja. Tukaj je nekaj formalnih načinov, kako lahko starejši sodelujejo z mladimi, da bi se vzajemno učili:

- **Izmenjava znanja:** Starejši lahko z mlajšimi generacijami delijo svoje bogato znanje in izkušnje na področju trajnostnih praks in ohranjanja okolja. To lahko storijo z neformalnimi pogovori, pripovedovanjem zgodb, delavnicami ali mentorskimi programi.
- **Interdisciplinarno sodelovanje:** Starejši lahko sodelujejo z mladimi iz različnih področij, kot so okoljske znanosti, inženirstvo, družbene vede in izobraževanje, da bi združili svoje strokovno znanje in izkušnje ter razvili inovativne rešitve za okoljske izzive.
- **Mentorstvo:** Starejši so lahko mentorji mlajšim posameznikom, ki se zanimajo za poklicno pot ali projekte, povezane s trajnostnim razvojem. Na podlagi lastnih izkušenj lahko nudijo smernice, podporo in nasvete.
- **Interakcije in dialog:** Starejši lahko sodelujejo v medgeneracijskem dialogu z mladimi in tako ustvarijo prostor za odprte razprave, debate in izmenjavo idej o trajnostnem razvoju. Ta dialog spodbuja medsebojno razumevanje, spoštovanje in učenje med generacijami.
- **Prostovoljstvo in sodelovanje v skupnosti:** Starejši lahko dejavno sodelujejo v pobudah skupnosti in organizacijah, ki se osredotočajo na trajnostni in zeleni razvoj. S prostovoljnim delom lahko skupaj z mladimi posamezniki sodelujejo pri projektih in dejavnostih, ki spodbujajo okoljsko izobraževanje in trajnostne prakse.
- **Zagovorništvo in vpliv na politiko:** Starejši lahko uporabijo svoje življenjske izkušnje, omrežja in verodostojnost pri zagovarjanju trajnostnih politik in praks. Sodelujejo lahko z mladimi aktivisti in organizacijami, da bi povečali ozaveščenost okoljskih vprašanj in si prizadevali za pozitivne spremembe na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni.
- **Premostitev generacijske vrzeli:** Starejši lahko pomagajo premostiti generacijsko vrzel s spodbujanjem razumevanja in spoštovanja med različnimi starostnimi skupinami. Posredujejo lahko medgeneracijske dejavnosti, dogodke in delavnice, ki spodbujajo sodelovanje, empatijo in skupno odločanje.

Na splošno imajo starejši edinstveno perspektivo in dragocene prispevke na področju trajnostnega in zelenega razvoja. Z aktivnim sodelovanjem z mladimi lahko ustvarijo medgeneracijska partnerstva, ki bodo izkoristila njihove skupne prednosti in pospešila napredek v smeri bolj trajnostne prihodnosti.

3. Priprava in vsebina medgeneracijskega usposabljanja

Slika: freepik

3. Priprava in vsebina medgeneracijskega usposabljanja

To poglavje se osredotoča na predlog priporočenega programa usposabljanja za medgeneracijsko učenje, namenjenega starejšim na podeželju, ki jih zanimajo zelene teme. Vsebina predlaganih modulov in enot je bila izbrana tako, da spodbuja interakcijo med udeleženci in medsebojno izmenjavo znanja med dejavnostmi.

Te smernice uresničujemo s predlogom medgeneracijskega pristopa in programa usposabljanja, ki temelji na naših projektnih izkušnjah pri sodelovanju s starejšimi na podeželju in zainteresiranimi stranmi pri razvoju in preskušanju naših dogodkov in gradiva za usposabljanje C.H.A.N.G.E.R.S.-V2.

3.1 Priprava in vsebina programa usposabljanja

Priporočena vsebina programa je razdeljena na tri tematske module, ki so nato razdeljeni na dodatne tematske sklope. Predlagamo, da začnete z bolj osebno izmenjavo skozi teme. Predlagani vrstni red je naslednji, čeprav ga je mogoče prilagoditi glede na posebne okoliščine vsakega posameznika

izvajanje (časovni raspored, občutljivost itd.). Vsebine mogoče prilagoditi tudi posebnemu šolskemu učnemu načrtu.

Moduli	Enote Teme
1. Trajnostno življenje	
<i>Cilj: Razmisliti o osebnih vrednotah, ugotoviti in razložiti, kako se vrednote razlikujejo med ljudmi in skozi , ter hkrati kritično oceniti, kako se ujemajo s trajnostnimi vrednotami.</i>	1A - Medgeneracijska odgovornost 1B - Odpadki 1C - Zeleno gospodarstvo
2. Težave današnjega sveta	
<i>Cilj: Obvladovanje prehodov in izzivov v kompleksnih trajnostnih razmerah ter sprejemanje odločitev, povezanih s prihodnostjo, ob upoštevanju negotovosti, dvoumnosti in tveganja.</i>	2A - podnebnim spremembam 2B - Blažitev podnebnih sprememb
3. Energija: Viri, revščina in trajnostni razvoj	
<i>Cilj: Prepoznati lastne možnosti za trajnost in dejavno prispevati k izboljšanju možnosti za skupnost in planet.</i>	3A - Energetski viri 3B - Energetska revščina 3C - Energetska trajnost 3D - Trajnostna mobilnost

Zbirka **gradiva za usposabljanje o trajnostnih in zelenih domačih temah**, ki jo je pripravil projekt C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0, ponuja nabor gradiv za usposabljanje v obliki powerpointov, ki ne temelji le na tej predlagani strukturi, temveč upošteva tudi prednostne naloge evropskega zelenega dogovora¹. Zato se gradivo za usposabljanje C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 osredotoča na najpomembnejše in najnovejše zelene in trajnostne teme, ki so lahko še posebej zanimive za starejša gospodinjstva.

Gradivo za usposabljanje C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 se lahko uporablja na lokalnih dogodkih in usposabljanjih, primerno pa je tudi za učenje na daljavo ali e-učenje.

¹ Evropska komisija https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

Povezava na spletno stran z rezultati in zbirko gradiva za usposabljanje v obliki točk!
https://changers2.eu/?page_id=52

3.2 Priporočite program usposabljanja

Okvirni program usposabljanja in teme, predstavljene v tem razdelku, lahko prilagodite in vključite v svoje trenutne programe glede na svoje potrebe in interese. Uporabite lahko svoja lastna gradiva ali poiščete dodatna gradiva za usposabljanje, orodja in dejavnosti za obravnavo teh tem.

Modul 1 1. Trajnostno življenje

Cilj: Razmisliti o osebnih vrednotah, ugotoviti in razložiti, kako se vrednote razlikujejo med ljudmi in skozi čas, ter hkrati kritično oceniti, kako se ujemajo s trajnostnimi vrednotami.

Enote Teme

1A. - Medgeneracijska odgovornost

1B. - Odpadki

1C. - Zeleno gospodarstvo

Podtema: 1A. Medgeneracijska odgovornost

Cilji	Opis dejavnosti
1. razumevanje vpliva človekovih dejavnosti in odnosa do njih v kontekstu naravnih virov. 2. razumeti posledice izčrpavanja naravnih virov za sedanje in prihodnje generacije. 3. Prevzemite vlogo skrbnika okolja z dejavno skrbjo za naravne vire Zemlje in njihovim ohranjanjem. To vključuje odgovorno potrošnjo, zmanjševanje količine odpadkov, zmanjševanje emisij ogljika ter trajnost energije, prometa in proizvodnje hrane.	1. Starejše prosite, naj razmislijo o svojih življenjskih izkušnjah z naravnimi viri. Udeležence spodbudite, da delijo svoje misli in spomine na to, kako so opazovali spremembe v okolju skozi čas, ter izrazijo svoje pomisleke in opažanja v zvezi s človekovimi dejavnostmi in odnosom do naravnih virov. 2. Spodbujajte starejše, da razmislijo o izčrpavanju virov v resničnem svetu in morebitnem vplivu na prihodnje generacije. Nato udeležence razdelite v manjše skupine in jim dovolite, da analizirajo študijo primera, ki se osredotoča na določeno vprašanje v zvezi z naravnimi viri, na primer pomanjkanje vode ali izgubo biotske raznovrstnosti. 3. Z vizualno privlačno predstavitvijo prikažite primere človekovih dejavnosti, ki so pomembno vplivale na naravne vire. Poudarite posledice teh dejavnosti, kot krčenje gozdov, onesnaževanje in podnebne spremembe, ter udeležence prosite, naj predlagajo morebitne rešitve in ukrepe, ki bi jih lahko sprejeli za ublažitev problema. Razpravljajte o vprašanju odgovorne potrošnje.

Podtema: 1B. Odpadki

Cilji	Opis dejavnosti
1. poznavanje življenjskega cikla različnih potrošniških dobrin	1. Predstavite pojem odpadkov in njihov vpliv na okolje ter dovolite starejšim, da povedo, kako dojemajo odpadke (ali primere, s katerimi so se srečali). Z vizualno privlačno predstavitvijo razložite faze življenjskega cikla potrošniškega blaga in razpravljajte o vplivih na okolje, povezanih z vsako fazo, ter poudarite pomen zmanjševanja odpadkov in odgovorne potrošnje.
2. Vključevanje praks odgovorne potrošnje	2. Predstavite praktične nasvete in strategije za starejše, ki jim omogočajo, da prevzamejo odgovorne potrošniške navade. Nato starejšim razdelite delovne liste ali jim dajte na voljo tablo, da zapišejo svoje zaveze (npr. zmanjšanje količine izdelkov za enkratno uporabo, recikliranje in kompostiranje ter podpiranje lokalnih trajnostnih pobud).

Podtema: 1C. Zeleno gospodarstvo

Cilji	Opis dejavnosti
1. Razumevanje koncepta zelenega gospodarstva (vključno s trajnostnim upravljanjem naravnih virov in prevzemanjem okoljsko odgovornega vedenja).	1. S pomočjo vizualno privlačne predstavitve predstavite pregled zelenega gospodarstva in njegovih ključnih načel. predstaviti informacije o pomenu ohranjanja vode in pomembnosti kakovosti tal. za kmetijstvo, ekosisteme in uravnavanje podnebja. Nato starejše razdelite v manjše skupine in jim dovolite, da analizirajo študijo primera, ki se osredotoča na vidik trajnostnega upravljanja virov (npr. pomanjkanje vode, erozija tal ali trajnostno kmetijstvo), in pripravijo možgansko nevihto rešitev.

Modul 2. Problemi današnjega sveta

Cilj: Obvladovanje prehodov in izzivov v kompleksnih trajnostnih razmerah ter sprejemanje odločitev, povezanih s prihodnostjo, ob upoštevanju negotovosti, dvoumnosti in tveganja.

Enote Teme

2A. - podnebnim spremembam

2B. - Blažitev podnebnih sprememb

Podtema: 2A. Prilagajanje podnebnim spremembam

Cilji	Opis dejavnosti
1. razumevanje potrebe po sprejetju prilagoditvenih ukrepov za obvladovanje tveganj in posledic podnebnih sprememb.	1. Z vizualno privlačno predstavitvijo prikažite primere vplivov podnebnih sprememb na starejše, kot so ekstremni vremenski dogodki, vročinski valovi in dviganje morske gladine, ter razpravljajte o morebitnih prilagoditvenih ukrepih, ki bi jih lahko sprejeli za odpravo ugotovljenih tveganj in zmanjšanje vplivov (npr. spremembe na domu, pripravljenost na izredne razmere in sodelovanje skupnosti).
2. Izvajanje podnebnih sprememb prilagajanje podnebnim spremembam v družini in skupnosti.	2. Razdelite starejše v manjše skupine ali pare in jim razdelite delovne liste. Starejše prosite, naj v svojih skupinah pripravijo možgansko nevihto in določijo konkretne prakse prilagajanja podnebnim spremembam, ki jih lahko izvajajo v svoji družini ali skupnosti. Udeležence spodbudite, naj razmislijo o ukrepih, povezanih z <i>odpornostjo doma</i> npr. namestitve energetsko učinkovitih naprav in izolacije za zmanjšanje porabe energije in zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, uporaba sistemov za zbiranje deževnice za zbiranje in uporabo deževnice), <i>trajnostnim vrtnarjenjem</i> (npr. sajenje avtohtonih in na sušo odpornih vrst, ki potrebujejo manj vode, kompostiranje), <i>pripravljenostjo na izredne razmere</i> (npr. obveščanje o vremenskih napovedih in opozorilih prek zanesljivih virov) in <i>delovanjem v skupnosti</i> (npr. organizacija programov recikliranja po soseski ali skupnosti, sodelovanje pri lokalnih pobudah).

Podtema: 2B. Blažitev podnebnih sprememb

Cilji	Opis dejavnosti
1. razumeti pomen sprejemanja stališč, vedenja, praks in tehnik, ki vodijo k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov. 2. celostno sodelovanje z različnimi družbenimi akterji v šoli in družini pri ukrepih za zmanjšanje vpliva človekovih dejavnosti na podnebne spremembe na lokalni ravni.	1. Vsakemu starejšemu udeležencu zagotovite delovni list za oceno ogljičnega odtisa ali spletni kalkulator. Udeležence vodite skozi postopek izračuna ogljičnega odtisa, pri čemer upoštevajte dejavnike, kot so poraba energije, prevoz, prehrana in nastajanje odpadkov. Spodbudite jih, da razmislijo o svojih rezultatih in opredelijo področja, na katerih lahko naredijo spremembe za zmanjšanje ogljičnega odtisa. 2. Starejše razdelite v manjše skupine in vsaki skupini dodelite določenega družbenega akterja, na primer šolo, družino ali skupnostno organizacijo. Starejše prosite, naj v svojih skupinah pripravijo možgansko nevihto in ustvarijo ideje za skupne ukrepe za blažitev podnebnih sprememb, ki vključujejo njim dodeljene družbene akterje. Spodbujajte udeležence, da razmislijo o ukrepih, ki so izvedljivi, praktični in ustrezni za lokalni kontekst. Zagotovite spodbude za vodenje njihovih razprav, kot so pobude za energetske učinkovitost, okoljski izobraževalni programi ali dogodki za ozaveščanje skupnosti.

Modul 3. Energija: 3.3. Energija: viri, revščina in trajnost

Cilj: Ugotoviti lastne možnosti za trajnost in aktivno prispevati k izboljšanju možnosti za skupnost in planet.	<i>Enote Teme</i> 3A - Energetski viri 3B - Energetska revščina 3C - Energetska trajnost 3D - Trajnostna mobilnost
---	---

Podtema: 3A. Energetski viri

Cilji	Opis dejavnosti
1. Spoznajte različna energija viri in prednosti/slabosti njihovo uporabo.	1. Razlikovanje med obnovljivimi in neobnovljivimi viri energije. Navedite primere obnovljivih virov energije in neobnovljivih virov energije. Udeleženci naj raziskujejo prednosti in slabosti uporabe obnovljivih in neobnovljivih virov energije obnovljivi viri energije. Pomagajte starejšim razumeti potrebo po za učinkovito in trajnostno rabo naravnih virov, da se zagotovi njihovo sposobnost preživetja na an v časovnem obsegu ustrezno za njihovo izterjava.

Podtema: 3B. Energetska revščina

Cilji	Opis dejavnosti
1. Ocenite družbene in okoljske posledice različnih energetskih modelov, ki temeljijo na uporabi fosilnih goriv.	1.a Spodbujajte razpravo, da bi starejšim pomagali spoznati, da bo odvisnost sveta od fosilnih goriv privedla do izčrpanja sedanjih zalog. Predstavite posledice izkoriščanja fosilnih goriv, in sicer nafte in zemeljskega plina, v številnih vojnah in konfliktih med državami. Učenci naj prepoznajo vplive na okolje, ki so posledica uporabe fosilnih goriv, in sicer povečanje toplogrednih plinov v ozračju, ter raziskujejo alternative za zmanjšanje odvisnosti od fosilnih goriv. 1b. Razdelite starejše v manjše skupine in jim ponudite študije primerov ali scenarije, povezane z energetsko revščino in njenimi posledicami.

	Starejše prosite, naj v svojih skupinah analizirajo družbene in okoljske posledice sedanjega energetskega modela, predstavljenega v študijah primerov. Spodbujajte kritično razmišljanje in razpravo o temah, kot so dostop do energije, cenovna dostopnost, razlike v zdravju, degradacija okolja in možne rešitve.
--	--

Podtema: 3C. Energetska trajnost

Cilji	Opis dejavnosti
1. priznavajo uporabo obnovljivih virov energije in spodbujanje energetske učinkovitosti kot dva temeljna stebra energetske trajnosti.	1a. energetske učinkovitost povezati z uporabo tehnologij in procesov, ki na vseh stopnjah čim bolj zmanjšujejo izgubo energije. Začnite razpravo in pomagajte udeležencem opredeliti vedenje, ki spodbuja "racionalno rabo energije" in posledično zmanjšanje energetskih odpadkov. Z vizualno privlačno predstavitvijo jim pokažite, a) kako optimizacija rabe energije za določeno nalogo/proces povezuje odgovorno vedenje s tehnologijami, ki omogočajo zmanjšanje energetske izgube, in b) povežite povečanje energetske učinkovitosti v določenem procesu/napravi z zmanjšanjem porabe neobnovljivih virov energije (v korist človeštva).
2. Sodelujte pri ukrepih za spodbujanje energetske učinkovitosti.	1b. Naj starejši razmislijo o tem, kako uporaba obnovljivih virov energije v povezavi z energetske učinkovitostjo omogoča bolj trajnostno upravljanje energetskih virov na lokalni in svetovni ravni. Udeleženci naj raziščejo konkretne primere sprejemanja vedenja, praks in tehnologij, ki spodbujajo energetske učinkovitost. 2. Razpravljajte o možnosti, da bi starejši spodbujali kampanje za informiranje in ozaveščanje o učinkoviti rabi energije ter sodelovali pri pobudah, ki spodbujajo učinkovito rabo energije. Udeleženci naj izvedejo poenostavljen energetski pregled (prepoznajte vedenje/ navade v okolici, ki vodijo k izgubi energije; Zberite podatke Opredelite vzroke in posledice; Določite različne akterje in kraje, kjer je izguba energije večja; Navedite možne rešitve, ki vodijo k racionalnejši rabi energije in posledično k večji energetski učinkovitosti). Nato razdelite delovne liste ali zagotovite tablo, da starejši zapišejo svoj načrt za spodbujanje energetske učinkovitosti (določite cilje in kazalnike dosežkov; oceniti rezultate in izvajanje; oceniti rezultate in

	razširjanje v lokalni skupnosti z uporabo različnih komunikacijskih strategij in medijev).
--	--

Podtema: 3D. Trajnostna mobilnost

Cilji	Opis dejavnosti
1. Povezati trajnostno mobilnost z ohranjanjem naravnih virov in kakovostjo življenja. 2. pri pristojnih organih, tj. občinah, posreduje predloge za spodbujanje trajnostne mobilnosti.	1. Spodbujajte razpravo, ki bo udeležencem pomagala opredeliti vedenje, ki spodbuja trajnostno mobilnost (vključno s pogovorom o e-mobilnosti), in raziskati učinke vse večje uporabe individualnega prevoza na zdravje in okolje. Udeleženci naj raziščejo, kolikšen delež ima prometni sektor v skupni porabi energije v njihovi državi in v izpušnih toplogrednih plinov. 2. Naj starejši na lokalni ravni poiščejo konkretne primere sprejemanja vedenj in praks, ki spodbujajo trajnostno mobilnost. Pomagajte udeležencem razumeti, da je za trajnostno mobilnost potrebna kombinacija vedenjskih sprememb in okolju prijaznih politik, in sicer v javnem in zasebnem prometu. Seznajte jih kako sodelovati v: a) kampanje ozaveščanja za spodbujanje trajnostne mobilnosti in; b) razvoj načrta na lokalni ravni z ukrepi za trajnostno mobilnost in ga dati na voljo pristojnim organom (npr. župnijskemu svetu ali mestnemu/občinskemu svetu) na participativen način.

4. Organizacija medgeneracijskega usposabljanja

Slika: Freepik.

4. organiziranje medgeneracijskih usposabljanj

V tem poglavju so predstavljeni nekateri ključni elementi organizacije medgeneracijskih usposabljanj, kako poskrbeti, da se bodo vsi počutili vključene, ter kako povečati njihovo pripravljenost in potrebe po sodelovanju na usposabljanjih.

Vedno imejte v mislih, da morajo izvajalci usposabljanja ponuditi varne in prilagodljive učne vzorce, ki upoštevajo spomin in vključenost različnih generacij ter omogočajo čas za spontane ustne razprave.

Opomnik: Več podrobnosti o tem, kako dejansko organizirati starosti prijazne lokalne dogodke, ki so namenjeni starejšim na podeželju, najdete v:

Zbirka orodij # 1. Zbirka orodij za trenerje, ki organizirajo delavnice za starejše na podeželju na temo trajnostnih in zelenih gospodinjstev, je namenjena podpori zainteresiranim stranem in trenerjem s priporočili in orodji za organizacijo lokalnih dogodkov s starejšimi na podeželju. Vključuje strukture in načrte dogodkov, predloge za vrednotenje in vprašalnike, navodila za interakcijo s starejšimi in uporabo učnega gradiva, razvitega v delovnem sklopu 4.1, za dejavnosti delavnic.

4.1 Informativni sestanki

To so teme, ki jih morate obravnavati na prvem srečanju, da bi starejše in mlade učence ustrezno seznanili s ponujenim medgeneracijskim usposabljanjem.

1. Razložite cilj usposabljanja in zakaj se uporablja medgeneracijski pristop k učenju.
2. Povejte, kaj pričakujete od "učencev" in kaj lahko pričakujejo od vas in usposabljanja.
3. Razložite temo trajnostnega razvoja, o kateri želite razpravljati med dejavnostjo, in se z udeleženci pogovorite, kaj bi radi storili.
4. Skupaj z učenci se dogovorite o naslednjih korakih, časovnem načrtu, v katerem bodo dokončali načrt dejavnosti, in gradivu, ki ga bodo pripravili za dejavnost.
5. Razložite pričakovane rezultate seje in upravljajte s pričakovanji.
6. Na vsakem koraku zagotovite dovolj časa za razpravo in poskrbite, da bo ob koncu dogodka dovolj časa za poročanje in razpravo.

Prizadevajte si, da bi z vsako od sodelujočih skupin kratek pogovor.

V zadnjih desetih minutah dejavnosti se pogovorite o njihovih vtisih o medgeneracijskem usposabljanju o zelenih temah, ki so ga opravili na splošno, in o tem, kako se počutijo ob njem.

Z vprašanji, navedenimi v nadaljevanju, se pogovorite o tem, kako so učenci doživeli dejavnost.

- Ali menijo, da je usposabljanje vplivalo na njihovo pripravljenost prispevati k zelenim mestom in trajnostnim vprašanjem?
- Ali starejši/mladi menijo, da vedo več o zelenih temah, o katerih so se skupaj pogovarjali?
- Ali so se učenci naučili kaj o pomenu medgeneracijskega dialoga?
- Kako so se počutili tuji učenci po tem, ko so v razredu izvajali to dejavnost?
- Kaj so se mlajši učenci pri tej dejavnosti naučili o stališčih starejših vrstnikov in obratno?
- Kakšen je njihov pogled na razpravo o tem z nekom iz druge generacije?

Pomembno: razširite izstopno anketo CHANGERS 2.0, da bi bolje razumeli učenje in potrebo po izboljšavah. Predlogo najdete v orodju št. 1.

Prosimo tudi druge trenerje, ki se udeležujejo usposabljanja ali organizirajo dogodke, da izmenjajo svoje vtise in po dejavnosti od njega/njeje pridobite povratne informacije. Tipična vprašanja za razpravo so:

- Ali so bili učni cilji, o katerih smo se pogovarjali vnaprej, doseženi?
- Kako so potekale logistične priprave?
- Ali bi bila šola zainteresirana za ponovitev druge medgeneracijske dejavnosti?
- Kaj bi spremenili in kako bi lahko izboljšali program in gradivo?

Ne pozabite vključiti majhnega prostora za priznanje in praznovanje prispevkov udeležencev iz različnih generacij. Priznavanje prizadevanj in dosežkov udeležencev krepi njihovo zavzetost in jih motivira za nadaljnje sodelovanje medgeneracijskih zelenih. To lahko vključuje podeljevanje potrdil, majhna spominska darila, nagrade, javna priznanja ali slavnostne dogodke.

4.2 Orodja za dejavnosti

V tem poglavju je navedenih nekaj praktičnih primerov orodij, iger in dejavnosti v zaprtih prostorih ali na prostem, ki lahko olajšajo medgeneracijsko sodelovanje v bolj neformalnem okolju. Partnerjem, inštruktorjem, organizacijam starejših in občinam predstavljamo nekaj možnih virov, ki jih lahko uporabijo za nagovarjanje starejših in mladih - dovolj jih motivirajo za sodelovanje, saj je to pogosto težka naloga, ki zahteva več truda.

Spominske igre

Skupaj igrajte spominske igre, kot so igre s primerjanjem parov ali trivialne igre, pri katerih se morajo udeleženci spomniti dogodkov, dejstev ali osebnih spominov. To spodbuja kognitivno stimulacijo in medgeneracijsko povezovanje s skupnimi izkušnjami.

Namizne igre in igre s kartami

Igrajte družabne igre ali igre s kartami, ki so primerne za različne starostne skupine. Klasične igre, kot so šah, Scrabble, Uno, ali igre s kartami, kot sta Rummy ali Go Fish, lahko zagotovijo prijetne in interaktivne izkušnje, ki premoščajo generacijske razlike in spodbujajo prijateljsko tekmovalnost.

Dejavnosti pripovedovanja zgodb

Spodbujajte starejše in mlade, da si med seboj izmenjujejo zgodbe. To lahko vključuje pripovedovanje zgodb, kjer starejši pripovedujejo o svojih izkušnjah iz otroštva, družinskih

zgodovino ali kulturne tradicije. Prav tako lahko mladi delijo svoje zgodbe, izkušnje ali domišljajske pripovedi, s čimer spodbujajo medsebojno razumevanje in krepijo vezi med generacijami.

Umetnost in obrt

Sodelujte pri umetniških in rokodelskih dejavnostih, ki starejšim in mladim omogočajo, da skupaj nekaj ustvarijo. To lahko vključuje slikanje, risanje, pletenje ali izdelavo ročnih izdelkov. Takšne dejavnosti spodbujajo ustvarjalnost, vzajemno učenje ter izmenjavo spretnosti in znanja med generacijami.

Kuhanje in peka

Starejše in mlade vključite v kuhanje ali peko. Skupaj lahko pripravljajo družinske recepte, delijo kuharske nasvete ali eksperimentirajo z novimi jedmi. To ne le spodbuja medgeneracijsko povezovanje, temveč tudi pomaga pri prenašanju kulinarčnih tradicij in spretnosti ter vsem omogoča razpravo o trajnosti.

Uganke in uganke za možgane

V skupini rešujte uganke ali možganske uganke. To so lahko sestavljanke, križanke ali uganke. Takšne dejavnosti spodbujajo kognitivne sposobnosti, spodbujajo timsko delo ter starejšim in mladim omogočajo, da se medsebojno podpirajo.

Glasba in ples

Sodelujte pri glasbenih in plesnih dejavnostih, ki zajemajo različne generacije. Pri tem lahko poslušate glasbo iz različnih obdobj in se o njej pogovarjate, učite tradicionalne plese ali se celo skupaj učite igrati na glasbila. Glasba in ples spodbujata samoizražanje, ustvarjalnost in spoštovanje kulture.

Dogodivščine na prostem

Načrtujte pustolovščine na prostem, ki spodbujajo telesno aktivnost in raziskovanje. To lahko vključuje sprehode v naravo, vrtnarjenje, opazovanje ptic ali organizacijo piknikov. Te dejavnosti omogočajo skupne izkušnje, krepijo občutek povezanosti z naravo in spodbujajo aktiven življenjski slog. Bodite pozorni na udeležence z omejeno mobilnostjo.

Skupnostni vrt

Vzpostavite skupnostni vrt, na katerem bodo starejši in mladi lahko sodelovali pri pridelavi ekoloških pridelkov. Ta dejavnost spodbuja trajnostne kmetijske prakse, izmenjavo znanja o vrtnarskih tehnikah in pomen lokalno pridelane hrane.

Delavnice o energetske učinkovitosti in obnovljivih virih energije

organizirati delavnice o energetske učinkovitosti in varčevanju z energijo. Starejši lahko delijo svoje izkušnje o trajnostnih energetskih praksah, mladi pa lahko prispevajo svoje znanje o tehnologijah obnovljivih virov energije. Udeleženci lahko med drugim spoznajo navade varčevanja z energijo, sončne kolektorje, energetske učinkovite naprave in prednosti zmanjšanja porabe energije.

Sprehodi po naravi in ohranjanje organizirajte sprehode po naravi ali vodene pohode po lokalnih naravnih območjih. Starejši se lahko seznanijo z zgodovino in biotsko raznovrstnostjo regije, mladi pa lahko poudarijo pomen ohranjanja in varstva okolja. Udeleženci lahko sodelujejo v razpravah o ohranjanju ekosistemov, habitatov divjih živali in vlogi trajnostnega turizma.

Pobude za recikliranje in ravnanje z odpadki Sodelujte pri projektih recikliranja in ravnanja z odpadki. Starejši lahko delijo svoje znanje o tradicionalnih praksah zmanjševanja odpadkov, mladi pa lahko prispevajo svoje znanje o sodobnih tehnikah recikliranja. Skupaj lahko organizirajo akcije recikliranja, izvajajo programe kompostiranja in izobražujejo skupnost o strategijah zmanjševanja odpadkov.

Tradicionalne obrti in spretnosti Spodbujajte starejše, da delijo svoje tradicionalne obrti in spretnosti, povezane s trajnostnimi praksami. To lahko vključuje dejavnosti, kot so tkanje, lončarstvo, pletenje košar ali obdelava lesa z uporabo lokalnih in okolju prijaznih materialov. Mladi se lahko učijo od starejših in tako ohranjajo kulturno dediščino ter hkrati raziskujejo trajnostne proizvodne metode.

Kampanje za varčevanje z vodo Razvijte kampanje za varčevanje z vodo in upravljanje z njo. Starejši lahko razpravljajo o tradicionalnih tehnikah varčevanja z vodo in lokalnih vodnih virih, mladi pa lahko predstavijo sodobne tehnologije varčevanja z vodo. Skupaj lahko organizirajo delavnice, pripravijo izobraževalno gradivo in spodbujajo odgovorno rabo vode v skupnosti.

Okoljska umetnost in stenske poslikave Sodelujte pri ustvarjanju okoljske umetnosti in stenskih poslikav v javnih prostorih. Starejši lahko prispevajo svoje umetniške veščine in znanje o tradicionalnih oblikah umetnosti, mladi pa lahko vnesejo sodobne tehnike in teme, povezane s trajnostjo. Umetniška dela lahko služijo kot vizualni opomniki o pomenu varovanja okolja.

Učitelji si lahko ogledajo poglavje o **orodjih za dejavnosti** poglavju 5, kjer so predstavljene konkretne dejavnosti, ki so bile uporabljene med izvajanjem pilotnega projekta. Ta praktična orodja vključujejo primere iger s kartami, družabnih iger in stripovskih iger, ki lahko navdihnejo moderatorje in starejše, ki nameravajo pri svojih dejavnostih uporabiti medgeneracijsko učenje.

4.3 Ocenjevanje

Še vedno je pomembno, da izvajalci usposabljanja med usposabljanjem in po njem ocenijo izvajanje programa usposabljanja - tako z vidika logistike učenja, procesa, rezultatov in prejetih povratnih informacij. V tem poglavju je podan predlog za vrednotenje vsakega medgeneracijskega programa, ki upošteva tudi delovno obremenitev izvajalcev usposabljanja.

Bistveni elementi, ki jih morajo izvajalci medgeneracijskega programa upoštevati pri osnovni evalvaciji programa, so²:

- a) Učitelj med izvajanjem različnih srečanj nenehno ocenjuje; razvoj spretnosti učencev; stopnjo povezanosti dejavnosti z učnim načrtom; spremembe, uvedene pred ali med srečanji, razpoloženje v razredu, sodelovanje učencev, če uporabljena orodja delujejo itd.
- b) sprotno ocenjevanje med srečanji za usposabljanje, ki omogoča vzajemni razmislek o prednostih in slabostih ali splošni usmeritvi prejšnjega srečanja.
- c) Ocenjevanje zadovoljstva in razmišljanja mladih in starejših o usposabljanju z vprašalnikom ob koncu programa usposabljanja. To bi pokazalo splošno zadovoljstvo z usposabljanjem, razmišljanja o tem, kaj so se naučili ali o čem bi se želeli naučiti več, zaznane prednosti in slabosti usposabljanja ter kako so osebno prispevali ali bi želeli prispevati še naprej. Predloga izstopne ankete, ki je bila uporabljena pri pilotnem usposabljanju projekta CHANGERS 2.0, je na voljo v **Zbirki orodij št. 1**.
- d) Analiza sprememb v odnosu udeležencev, da bi ugotovili spremembe, do katerih bi lahko prišlo zaradi interakcij med mladimi in starejšimi.

² Delitev otroštva 2 (2018). Smernice za izvajanje programov medgeneracijskega učenja na podlagi izkušenj projekta SACHI 2. https://gifes.uib.eu/digitalAssets/560/560338_SACHI2_OI1-Guidelines_ENGxx.pdf

5.

Dodatno branje in Orodja za dejavnosti

5. Dodatno branje in orodja za dejavnosti

Slika: Freepik.

Želite izvedeti več o organizaciji medgeneracijskih učnih dejavnosti za starejše?

To poglavje ponuja projektnim partnerjem, organizacijam starejših in občinam priložnost, da se naučijo več o poučevanju starejših o zelenih in trajnostnih gospodinskih temah na lokalni ravni ter uporabi pristopov medgeneracijskega učenja. Poleg virov, razvitih v projektu CHANGERS 2.0, so v nadaljevanju navedeni viri zunanjih virov, razvitih v okviru sorodnih projektov in pobud, ki jih sofinancira EU in katerih cilj je povečati in spodbujati možnosti za učenje odraslih in starejših z izvajanjem medgeneracijskih programov usposabljanja za trajnost.

5.1 Zunanji viri in spletna mesta

- SMALEI - Trajnostna matrika za ustanove za izobraževanje odraslih
<https://eaea.org/our-work/projects/sustainability-matrix-for-ale-institutions-smalei/>
- Starejši za izobraževanje
<https://seniorsforeducation.eu/>

- Sanjska soseska - Starejši ljudje vzpostavljajo pomembne povezave v svojih skupnostih.
<https://www.dreamlike-neighbourhood.eu/>
- Projekt TALE - Preoblikovanje izobraževanja odraslih za zeleni prehod
<https://kansanvalistusseura.fi/en/hankkeet/tale/>
- TSITour - Usposabljanje o socialni vključenosti v turizmu z vključevanjem starejših ljudi kot lokalnih pripovedovalcev zgodb za turistično industrijo
<https://tsitour.eu/>
- SEN4CE - Seniorji za krožno gospodarstvo
<https://sen4ce.eu/>
- Zeleni Erasmus
<https://www.greenerasmus.org/>
- EPAL - Elektronska platforma za izobraževanje odraslih v Evropi <https://epale.ec.europa.eu/en>

5.2 Zunanje smernice in orodja

V drugih zunanjih virih so na voljo številna odlična orodja in smernice. Nekatere od naslednjih publikacij so lahko v veliko pomoč pri organizaciji ciljno usmerjenih medgeneracijskih programov, ki bolj ustrezajo vašim posebnim potrebam po usposabljanju in občinstvu.

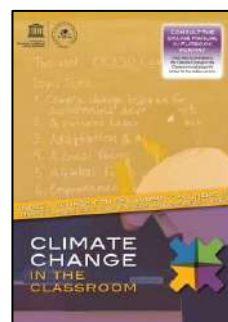
Podnebni ukrepi pri jezikovnem izobraževanju Dejavnosti za učilnice z majhnimi sredstvi.

British Council (2024).

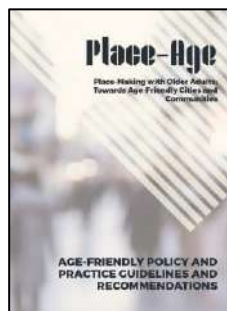
Podnebne spremembe v razredu: Unescov tečaj za srednješolske učitelje o izobraževanju o podnebnih spremembah za trajnostni razvoj.

UNESCO (2013).

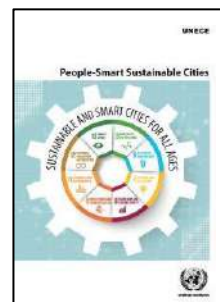
Oblikovanje kraja s starejšimi odraslimi: K starosti prijaznim mestom in skupnostim.

STAROST KRAJA (2019).

Trajnostna mesta, pametna za ljudi. Trajnostna in pametna mesta za vse starosti.

Združeni narodi (2020).

Medgeneracijski tečaj usposabljanja za trenerje in izvajalce. Izdaja 2.

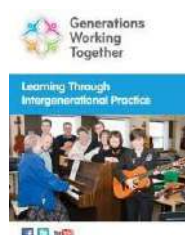
Generations Working Together (2019).

Generacije delajo skupaj. Učenje z medgeneracijsko prakso.

Skupno delo generacij

(2013).

Krepitev vseživljenjskega učenja z
medgeneracijskim učenjem.
Erasmus+ 60 partnerstvo za
sodelovanje str.

Erasmus+ 60 partnerstvo za
sodelovanje
p (2023).

Smernice za izvajanje programov
SACHI 2.medgeneracijskega učenja
na podlagi izkušenj projekta
"Skupno otroštvo 2" 2018).

Povezovanje starejših in otrok v
skupnosti.
PRAVILNIK ZA PROGRAMIRANJE
MEDGENERACIJSKIH DEJAVNOSTI

Družine
Kanada (2020).

Skupaj stari in mladi -
medgeneracijski pristop:
Priročnik za mentorje in
tečajevpripravljalce.
Konzorcij TOY-PLUS (2018)

Slika: Freepik

5.3 C.H.A.N.G.E.R.S-2.0 Orodja za dejavnosti

V naslednjih prilogah najdete konkretne dejavnosti, ki so bile uporabljene med izvajanjem pilotnega projekta. Ta praktična medgeneracijska orodja so namenjena navdihu moderatorjem in trenerjem, ki bi radi uporabili medgeneracijske pristope pri usposabljanju starejših na podeželju.

Tukaj je nekaj primerov orodij in iger, ki lahko olajšajo medgeneracijsko sodelovanje v bolj neformalnem okolju:

5.3.1 Igre kartičnega kartiranja

Igra kartiranja idej za ovire in rešitve v zelenem mestu (PIM)

IME DEJAVNOSTI	
KONTEKST	Podnebne spremembe se dogajajo. Predvideva se, da bodo posledice po vsem svetu vse hujše. Tudi starejši in mladi lahko sodelujejo pri vprašanjih, ki so in bodo prizadela bližnjo prihodnost, zato je pomembno, da se slišijo njihova mnenja in ideje, medtem ko jih pritegnite k pomembnim spremembam.
CILJI	Opredelitev ovir za bolj trajnostno življenje, sprožanje idej za bolj zelena mesta, združevanje in razvijanje teh idej. Ta dejavnost pomaga medgeneracijskim udeležencem pri prepoznavanju, oblikovanju in kartiranju rešitev za zelena mesta, ki usmerjanje skupnosti v bolj trajnostno prihodnost ⁽³⁾
POTREBEN MATERIAL	▪ Priponka ali flip chart; ▪ predstavitvene kartice za viharjenje idej; ▪ kartice za označevanje kategorij; ▪ zelene/rumene/oranžne samolepilne lističe za razvrstitev po pomembnosti.
KAKO IZVAJATI DEJAVNOST	1) (05 min) Predstavite ; razložite cilje igre; prosite vsakega udeleženca, naj razmisli o morebitnih ovirah in rešitvah bolj zeleno skupnost in bolj trajnostno mesto. 2) (15 minut) Udeleženci imajo čas za možgansko nevihto o idejah, s katerimi se želijo ukvarjati, in jih prosimo, da svojo idejo z nekaj beležkami na samolepilno kartico: na sprednjo stran zapišejo pomenljivo ključno besedo, ki predstavlja idejo. Na hrbtni strani idejo opišejo z največ dvema besedama. 3 stavke, opredelijo ciljno skupino (z ..., za ...) in zapišejo svoje ime. 3) (05 minut za vsakega udeleženca). Vsakega udeleženca prosite, naj predstavi in predstavi svoje predloge za kartiranje.

³ Prilagojeno iz "Toolkit for Practitioners Engaging older people in creating an age-friendly environment" - intelektualni izdelek, razvit v okviru projekta Erasmus+ Mobility Scouts. Vključevanje starejših v ustvarjanje starosti prijaznega okolja. <http://www.mobility-scouts.eu/wp-content/uploads/2018/05/Toolkit.pdf>

	Vodja usposabljanja bo ideje zbral na flipchart in jih razvrstil glede na nastajajoče teme. 4) (30 min). Udeleženci naj začnejo razmišljati o konkretnih vprašanjih/rešitvah, ki jih predlagajo vsi, in poiščejo druge ljudi, ki želijo delati na isti ideji in projektu. Ljudje naj se združijo po idejah in poiščejo člane ekipe. To se izvede v neformalnem okolju med odmorom. Tako se ljudje lažje zapletejo v pogovor in preverijo različne potencialne člane ekipe. 5) (15 min) V malih fokusnih skupinah izvedite možgansko nevihto o zbranih ovirah/ predlogih in poiščite soglasje o posameznih področjih, ki jih je treba nadalje obdelati; vključite opredelitev morebitnih glavnih zainteresiranih strani. Vodja usposabljanja naj ideje zapiše na samolepilne lističe in flip chart ter jih združi glede na nastajajoče teme. 6) (10 min) Vodja usposabljanja povzame glavne ugotovljene ovire in rešitve. 7) (15 min.) Po kratkem odmoru in pogovoru se s pomočjo vodje usposabljanja določijo skupine, ki na podlagi skupinskih razprav pripravijo dve možni rešitvi za vsako ugotovljeno oviro. 8) (10 minut za vsako skupino). Ponovno se sestanite na plenarnem zasedanju, kjer vsaka skupina poroča o opredeljenih predlaganih rešitvah. Poiščite soglasje o dogovorjenih predlaganih rešitvah. 9) (10 min) Pripravite osnutek političnih priporočil za lokalne odločevalce. 0) (05 min.) Dogovor o naslednjih korakih in sestankih za razpravo o pot naprej.
TRAJANJE NASVETI IN TRIKI ZA TRENERJE IME DEJAVNOSTI	190 minut ▪ Dejavnost se lahko razdeli na dve različni delavnici ali dneve, tako da imajo ljudje več časa za razmislek o idejah, ki jih želijo obdelati. ▪ Projektne ekipe ne smejo biti sestavljene le na podlagi idej, pomembno je tudi, da se člani ekipe dobro razumejo. Zato neformalno okolje (odmor) ponuja možnost, da "preverite potencialne člane ekipe.

Igre za iskanje besed (CAM)

Co-funded by
the European Union

Odpadki

ISKANJE BESED

Ali lahko najdete vseh 12 besed
skritih v KRIŽANKI?

B	L	S	G	S	Ž	V	I	R	I	Y	I	H	Š	O
B	S	R	E	C	I	K	L	I	R	A	N	J	E	U
S	M	S	P	G	D	W	V	U	O	K	H	T	R	R
N	E	G	Z	O	N	R	Y	Y	X	B	O	G	U	E
L	T	I	A	S	I	O	V	G	T	F	Č	W	I	C
D	I	Q	Z	P	W	Č	S	T	E	K	L	O	V	I
C	Š	O	A	P	K	Č	C	W	F	C	P	N	Č	K
S	Č	P	R	Ž	Q	M	N	T	Z	U	Ž	M	F	L
Š	E	V	I	O	H	B	N	Ž	J	E	F	C	I	I
P	O	N	O	V	N	A	U	P	O	R	A	B	A	R
K	R	O	Ž	N	A	E	K	O	N	O	M	I	J	A
Z	E	L	E	N	O	P	R	A	N	J	E	G	A	N
P	L	A	S	T	I	K	A	Z	T	K	B	W	N	J
E	K	O	L	O	Š	K	I	Z	N	A	K	L	S	E
N	Č	Q	Z	I	L	Z	M	A	N	J	Š	A	T	I

Odpadki

ISKANJE BESEDE

Ali najdete besede, skrite v KRIŽANKI??

B	L	S	G	S	Ž	V	I	R	I	Y	I	H	Š	O
B	S	R	E	C	I	K	L	I	R	A	N	J	E	U
S	M	S	P	G	D	W	V	U	O	K	H	T	R	R
N	E	G	Z	O	N	R	Y	Y	X	B	O	G	U	E
L	T	I	A	S	I	O	V	G	T	F	Č	W	I	C
D	I	Q	Z	P	W	Č	S	T	E	K	L	O	V	I
C	Š	O	A	P	K	Č	C	W	F	C	P	N	Č	K
S	Č	P	R	Ž	Q	M	N	T	Z	U	Ž	M	F	L
Š	E	V	I	O	H	B	N	Ž	J	E	F	C	I	I
P	O	N	O	V	N	A	U	P	O	R	A	B	A	R
K	R	O	Ž	N	A	E	K	O	N	O	M	I	J	A
Z	E	L	E	N	O	P	R	A	N	J	E	G	A	N
P	L	A	S	T	I	K	A	Z	T	K	B	W	N	J
E	K	O	L	O	Š	K	I	Z	N	A	K	L	S	E
N	Č	Q	Z	I	L	Z	M	A	N	J	Š	A	T	I

KROŽNA EKONOMIJA

ZELENO PRANJE

PLASTIKA

VIRI

EKOLOŠKI ZNAK

SMETIŠČE

RECIKLIRANJE

PONOVAUPORABA

STEKLO

PAPIR

ZMANJŠATI

RECIKLIRANJE

C.H.A.N.G.E.R.S. - 2.0

Co-funded by
the European Union

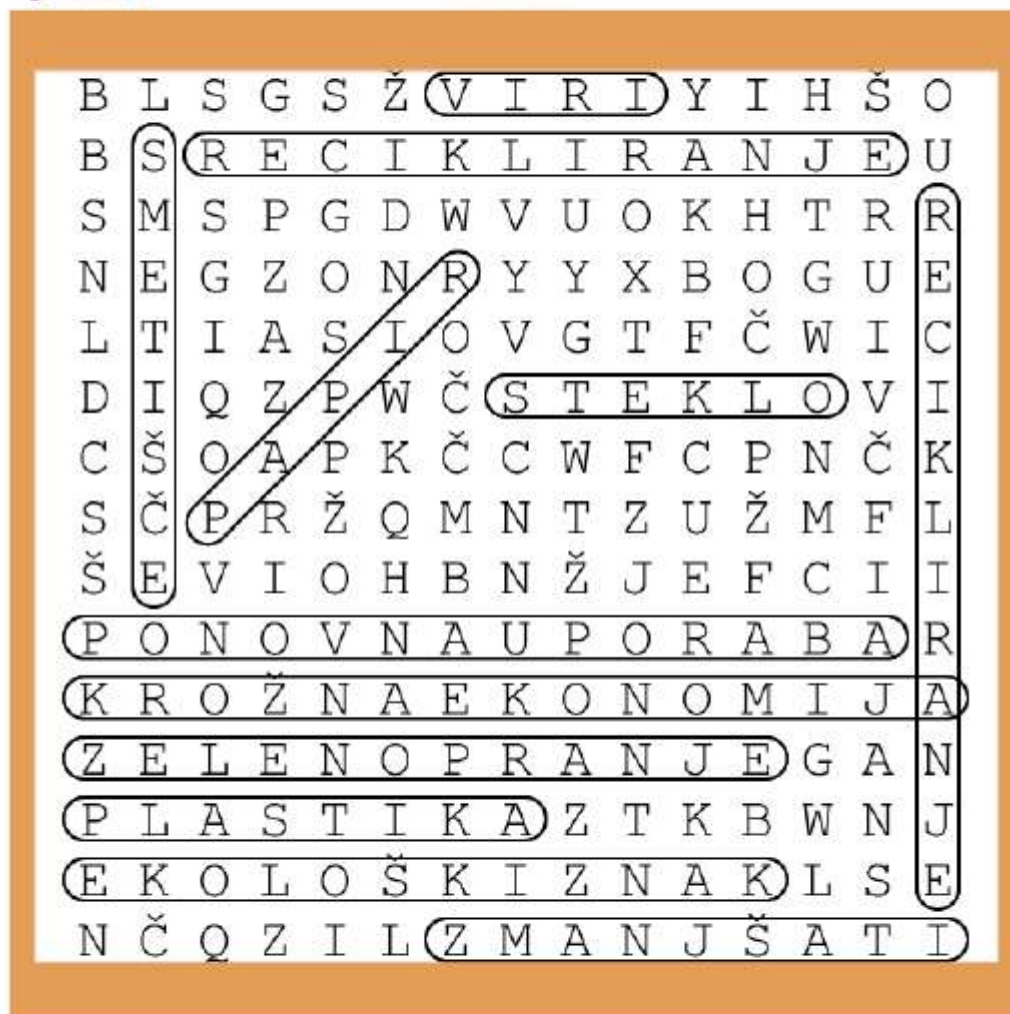

Odpadki

ISKANJE BESED

REŠITEV

KROŽNA EKONOMIJA

ZELENO PRANJE

PLASTIKA

VIRI

EKOLOŠKI ZNAK

SMETIŠČE

RECIKLIRANJE

PONOVAUPORABA

STEKLO

PAPIR

ZMANJŠATI

RECIKLIRANJE

CREATED BY WORDSEARCHLABS.COM

WWW.CHANGERS2.EU

OBNOVA HIŠE

ISKANJE BESED

Ali lahko najdete vseh 12 besed
skritih v križanki?

Ž	A	S	Q	Ž	D	Ž	Y	Ž	P	V	N	A	E	X
A	Š	P	U	Č	I	N	K	O	V	I	T	O	S	T
R	Q	Š	A	M	R	G	U	L	T	U	T	G	U	G
N	V	D	I	R	Š	U	R	Š	V	Q	Š	H	G	B
I	Z	Z	W	P	A	Š	Ž	Z	N	J	G	A	C	K
C	R	N	K	H	S	T	C	O	S	J	O	P	Č	W
E	B	W	Č	U	Z	G	I	J	X	L	K	R	U	Z
J	K	I	V	Č	K	N	C	Č	D	Z	N	I	Z	G
T	E	M	P	E	R	A	T	U	R	A	A	H	D	L
H	L	A	J	E	N	J	E	V	Y	R	H	R	S	Ž
T	B	P	U	Š	Č	A	N	J	E	Z	R	A	K	A
U	D	O	B	J	E	U	C	H	H	I	C	N	W	X
P	O	R	A	B	A	Q	C	B	L	S	G	E	S	Ž
O	G	R	E	V	A	N	J	E	Y	I	H	K	Š	O
B	U	S	I	Z	O	L	A	C	I	J	A	S	P	G

OBNOVA HIŠE

ISKANJE BESEDE

Ali najdete besede, skrite v KRIŽANKI?

Ž	A	S	Q	Ž	D	Ž	Y	Ž	P	V	N	A	E	X
A	Š	P	U	Č	I	N	K	O	V	I	T	O	S	T
R	Q	Š	A	M	R	G	U	L	T	U	T	G	U	G
N	V	D	I	R	Š	U	R	Š	V	Q	Š	H	G	B
I	Z	Z	W	P	A	Š	Ž	Z	N	J	G	A	C	K
C	R	N	K	H	S	T	C	O	S	J	O	P	Č	W
E	B	W	Č	U	Z	G	I	J	X	L	K	R	U	Z
J	K	I	V	Č	K	N	C	Č	D	Z	N	I	Z	G
T	E	M	P	E	R	A	T	U	R	A	A	H	D	L
H	L	A	J	E	N	J	E	V	Y	R	H	R	S	Ž
T	B	P	U	Š	Č	A	N	J	E	Z	R	A	K	A
U	D	O	B	J	E	U	C	H	H	I	C	N	W	X
P	O	R	A	B	A	Q	C	B	L	S	G	E	S	Ž
O	G	R	E	V	A	N	J	E	Y	I	H	K	Š	O
B	U	S	I	Z	O	L	A	C	I	J	A	S	P	G

PUŠČANJE ZRAKA

UDOBJE

UČINKovitost

ŽARNICE

APARATI

PORABA

OGREVANJE

TEMPERATURA

HLAJENJE

PRIHRANEK STROŠKOV

IZOLACIJA

OKNA

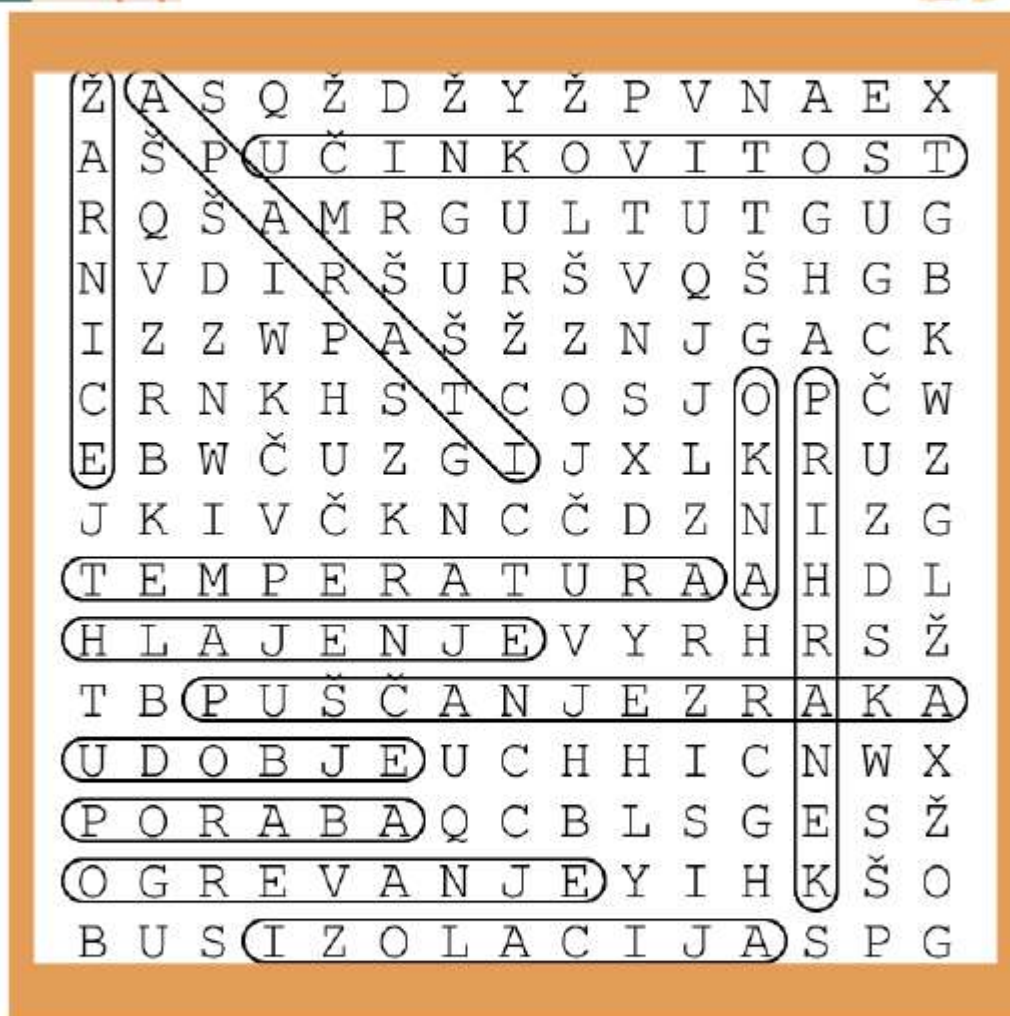

OBNOVA HIŠE

ISKANJE BESED

REŠITEV

PUŠČANJE ZRAKA

UDObJE

UČINKVITOST

ŽARNICE

APARATI

PORABA

OGREVANJE

TEMPERATURA

HLAJENJE

PRIHRANEK STROŠKOV

IZOLACIJA

OKNA

CREATED BY WORDSEARCHLABS.COM

WWW.CHANGERS2.EU

CHANGERS. - 2.0

Co-funded by
the European Union

Obnovljivi viri energije

ISKANJE BESED

Ali lahko najdete vseh 11
besed, skritih v KRIŽANKI?

O	B	K	U	Q	B	L	Y	Z	U	H	G	O	V	K
T	N	I	E	H	P	M	D	L	A	Č	A	L	E	J
X	W	S	O	Y	Y	R	M	F	Z	D	S	Z	T	V
L	S	M	Č	G	H	U	A	P	A	R	Q	A	E	B
P	E	S	Y	O	O	S	P	J	K	V	B	L	R	L
G	V	W	D	T	A	R	I	Y	I	A	F	O	N	M
A	S	B	S	M	U	R	I	M	S	A	X	G	A	G
E	U	W	O	U	E	D	H	V	I	D	B	O	T	E
Y	R	I	E	T	R	Y	H	Y	O	B	Z	V	U	Č
R	B	P	A	S	O	N	C	E	Q	J	Q	N	R	A
I	D	B	E	R	G	M	N	M	I	T	D	I	B	Č
G	E	O	T	E	R	M	A	L	N	A	E	K	I	T
T	O	P	L	O	T	N	A	P	U	M	P	A	N	X
V	O	D	N	A	E	N	E	R	G	I	J	A	A	W
K	S	O	N	Č	N	I	P	A	N	E	L	I	G	N

CREATED BY WORDSEARCHLABS.COM

WWW.CHANGERS2.EU

Sofinancira
Evropska unija

Co-funded by
the European Union

Obnovljivi viri energije

ISKANJE BESED

Ali najdete besede, skrite v KRIŽANKI?

O	B	K	U	Q	B	L	Y	Z	U	H	G	O	V	K
T	N	I	E	H	P	M	D	L	A	Č	A	L	E	J
X	W	S	O	Y	Y	R	M	F	Z	D	S	Z	T	V
L	S	M	Č	G	H	U	A	P	A	R	Q	A	E	B
P	E	S	Y	O	O	S	P	J	K	V	B	L	R	L
G	V	W	D	T	A	R	I	Y	I	A	F	O	N	M
A	S	B	S	M	U	R	I	M	S	A	X	G	A	G
E	U	W	O	U	E	D	H	V	I	D	B	O	T	E
Y	R	I	E	T	R	Y	H	Y	O	B	Z	V	U	Č
R	B	P	A	S	O	N	C	E	Q	J	Q	N	R	A
I	D	B	E	R	G	M	N	M	I	T	D	I	B	Č
G	E	O	T	E	R	M	A	L	N	A	E	K	I	T
T	O	P	L	O	T	N	A	P	U	M	P	A	N	X
V	O	D	N	A	E	N	E	R	G	I	J	A	A	W
K	S	O	N	Č	N	I	P	A	N	E	L	I	G	N

BATERIJA ZALOGOVNIK VODNA ENERGIJA VETERNA TURBINA

BIO GORIVO GEOTERMALNA SONČNI PANELI DRVA

BIOMASA TOPLOTNA PUMPA SONCE

CREATED BY WORDSEARCHLABS.COM

WWW.CHANGERS2.EU

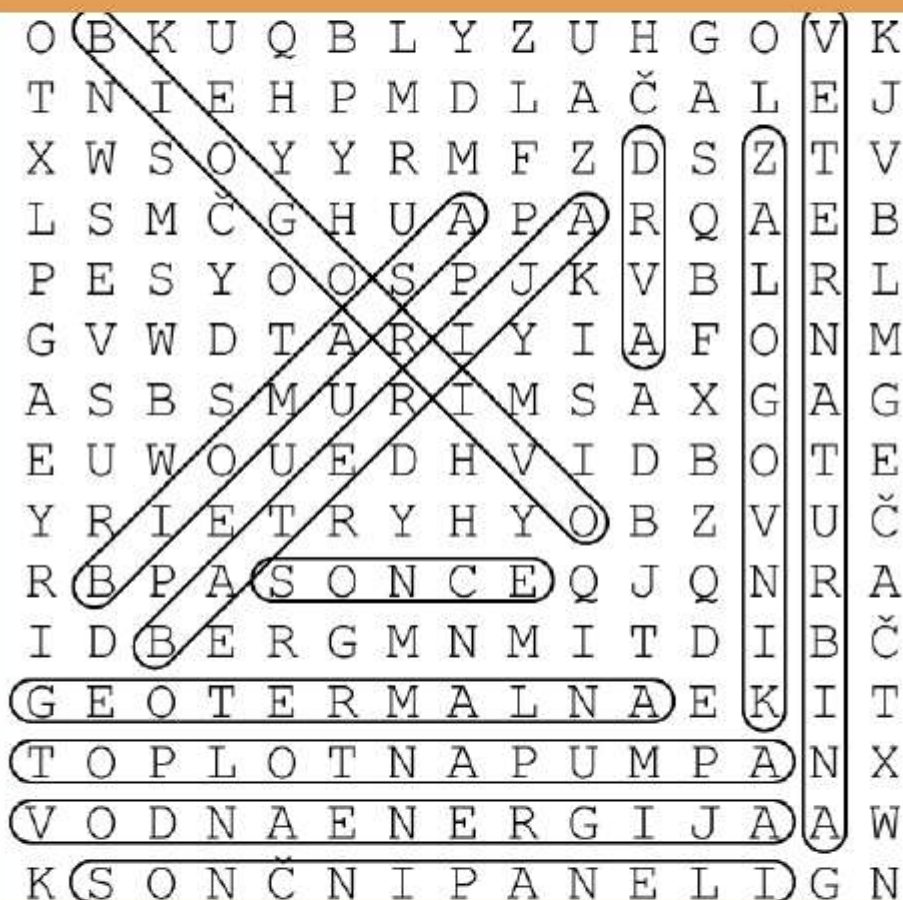

Obnovljivi viri energije

ISKANJE BESED

REŠITEV

BATERIJA ZALOGOVNIK VODA ENERGIJA VETERNA TURBINA

BIO GORIVO GEO TERMALNA SONČNI PANELI DRVA

BIOMASA TOPLITNE PUMPA SUNCE

Trajnostna hrana

ISKANJE BESED

Ali lahko najdete vseh 12 besed skrita v
KRIŽANKI?

L	P	R	A	V	A	T	R	G	O	V	I	N	A	N
P	U	X	I	B	I	I	M	M	B	U	W	F	C	B
D	N	B	U	N	S	Q	E	E	D	U	E	C	L	C
W	R	F	C	I	U	Q	S	D	D	Y	E	S	I	Č
T	S	J	D	D	C	M	O	S	D	P	C	D	E	B
L	O	K	A	L	N	I	K	M	E	T	J	E	O	G
X	N	S	Z	K	Y	P	R	K	B	F	W	L	R	G
K	M	A	Q	Z	Z	J	N	V	I	T	I	I	G	M
T	B	S	B	Z	P	B	B	Y	I	N	L	A	A	V
P	R	A	V	A	H	R	A	N	A	M	K	A	N	E
N	K	R	A	Z	N	O	V	R	S	T	N	O	S	T
O	D	P	A	D	K	I	H	Y	Q	Č	Y	Z	K	Č
V	R	T	N	A	R	J	E	N	J	E	Y	R	O	U
B	I	O	O	S	N	O	V	A	W	G	X	Y	M	R
Č	E	Z	M	E	R	N	A	A	P	O	R	A	B	A

CHANGERS. - 2.0

Co-funded by
the European Union

Trajnostna hrana

ISKANJE BESED

Ali najdete besede, skrite v KRIŽANKI?

L	P	R	A	V	A	T	R	G	O	V	I	N	A	N
P	U	X	I	B	I	I	M	M	B	U	W	F	C	B
D	N	B	U	N	S	Q	E	E	D	U	E	C	L	C
W	R	F	C	I	U	Q	S	D	D	Y	E	S	I	Č
T	S	J	D	D	C	M	O	S	D	P	C	D	E	B
L	O	K	A	L	N	I	K	M	E	T	J	E	O	G
X	N	S	Z	K	Y	P	R	K	B	F	W	L	R	G
K	M	A	Q	Z	Z	J	N	V	I	T	I	I	G	M
T	B	S	B	Z	P	B	B	Y	I	N	L	A	A	V
P	R	A	V	A	H	R	A	N	A	M	K	A	N	E
N	K	R	A	Z	N	O	V	R	S	T	N	O	S	T
O	D	P	A	D	K	I	H	Y	Q	Č	Y	Z	K	Č
V	R	T	N	A	R	J	E	N	J	E	Y	R	O	U
B	I	O	O	S	N	O	V	A	W	G	X	Y	M	R
Č	E	Z	M	E	R	N	A	A	P	O	R	A	B	A

RAZNOVRSTNOST	ODPADKI	MESO	ČEZMERNI PORABA
PRAVA TRGOVINA	VRTNARJENJE	HRANILO	BIO OSNOVA
PRAVA HRANA	LOKALNI KMETJE	ORGANSKO	TLA

CREATED BY WORDSEARCHLABS.COM

WWW.CHANGERS2.EU

C.H.A.N.G.E.R.S. - 2.0

Co-funded by
the European Union

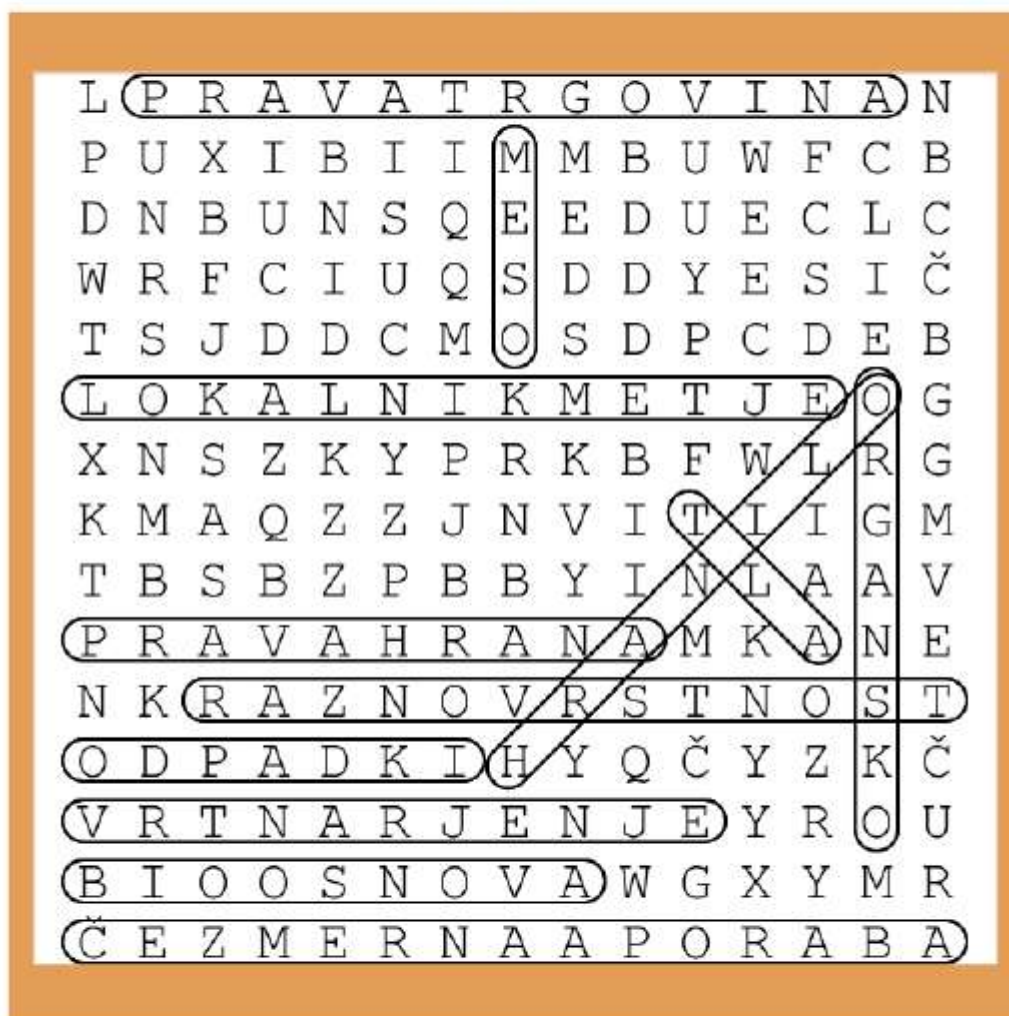

Trajnostna hrana

ISKANJE BESED

REŠITEV

RAZNOVRSTNOST ODPADKI MESO ČEZMerna PORABA
PRAVA TRGOVINA VRTNARJENJE HRANILO BIO OSNOVA
PRAVA HRANA LOKALNI KMETJE ORGANSKO TLA

CREATED BY WORDSEARCHLABS.COM

WWW.CHANGERS2.EU

Trajnostna mobilnost

ISKANJE BESED

Ali lahko najdete vseh 10 besed,
skritih v KRIŽANKI?

O	J	A	V	N	I	P	R	E	V	O	Z	Z	M	O
S	K	U	P	N	I	P	R	E	V	O	Z	I	B	D
L	Q	M	Q	O	A	K	H	K	X	F	Q	V	W	M
F	J	M	X	M	B	L	Č	M	Q	G	Q	G	A	D
F	Z	T	H	K	J	X	S	T	V	Č	L	X	Ž	U
S	K	U	T	E	R	K	Z	A	J	W	G	H	F	K
S	O	U	P	O	R	A	B	A	K	O	L	E	S	V
K	Z	B	Č	F	Ž	K	Q	T	C	D	X	L	A	N
Ž	E	L	E	Z	N	I	C	A	I	R	G	M	N	N
S	K	U	P	N	A	M	O	B	I	L	N	O	S	T
K	Y	N	I	Z	K	O	O	G	L	J	I	Č	N	O
O	E	L	E	K	T	R	I	Č	N	I	A	V	T	O
L	A	V	T	O	B	U	S	Ž	V	L	F	Ž	E	E
O	U	M	Z	P	Ž	B	Q	L	N	Q	I	D	C	Q
P	U	P	I	Y	I	Z	A	G	H	M	S	B	C	P

CREATED BY WORDSEARCHLABS.COM

WWW.CHANGERS2.EU

Trajnostna mobilnost

ISKANJE BESED

Ali najdete besede, skrite v KRIŽANKI?

O	J	A	V	N	I	P	R	E	V	O	Z	Z	M	O
S	K	U	P	N	I	P	R	E	V	O	Z	I	B	D
L	Q	M	Q	O	A	K	H	K	X	F	Q	V	W	M
F	J	M	X	M	B	L	Č	M	Q	G	Q	G	A	D
F	Z	T	H	K	J	X	S	T	V	Č	L	X	Ž	U
S	K	U	T	E	R	K	Z	A	J	W	G	H	F	K
S	O	U	P	O	R	A	B	A	K	O	L	E	S	V
K	Z	B	Č	F	Ž	K	Q	T	C	D	X	L	A	N
Ž	E	L	E	Z	N	I	C	A	I	R	G	M	N	N
S	K	U	P	N	A	M	O	B	I	L	N	O	S	T
K	Y	N	I	Z	K	O	O	G	L	J	I	Č	N	O
O	E	L	E	K	T	R	I	Č	N	I	A	V	T	O
L	A	V	T	O	B	U	S	Ž	V	L	F	Ž	E	E
O	U	M	Z	P	Ž	B	Q	L	N	Q	I	D	C	Q
P	U	P	I	Y	I	Z	A	G	H	M	S	B	C	P

KOLO	SKUPNI PREVOZ	JAVNI PREVOZ	SKUPNA MOBILNOST
SOUPORABA KOLES	ELEKTRIČNI AVTO	ŽELEZNICA	
AVTOBUS	NIZKO OGLJIČNO	SKUTER	

CREATED BY WORDSEARCHLABS.COM

WWW.CHANGERS2.EU

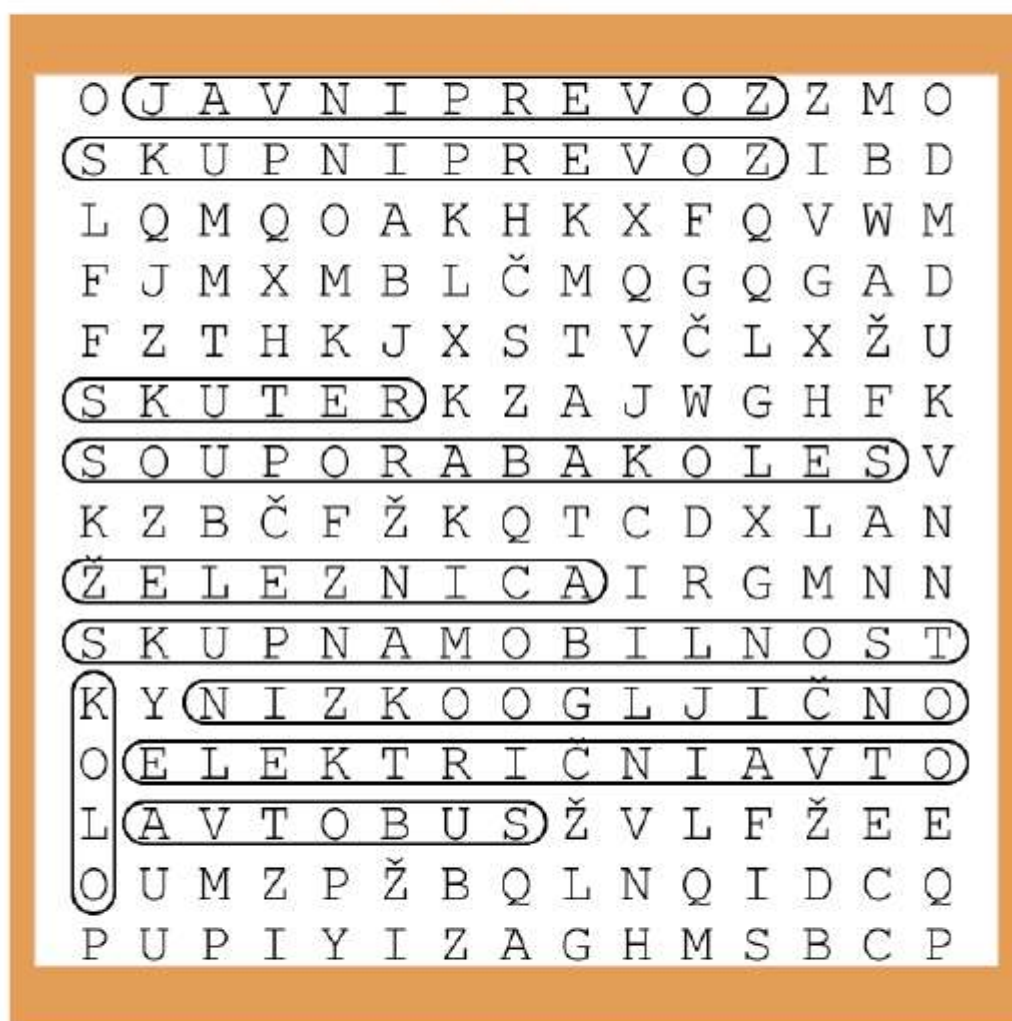

Trajnostna mobilnost

ISKANJE BESED

REŠITEV

KOLO **SKUPNI PREVOZ** **JAVNI PREVOZ** **SKUPNA MOBILNOST**

SOUPORABA KOLES **ELEKTRIČNI AVTO** **ŽELEZNICA**

AVTOBUS **NIZKO OGLJIČNO** **SKUTER**

CREATED BY WORDSEARCHLABS.COM

WWW.CHANGERS2.EU

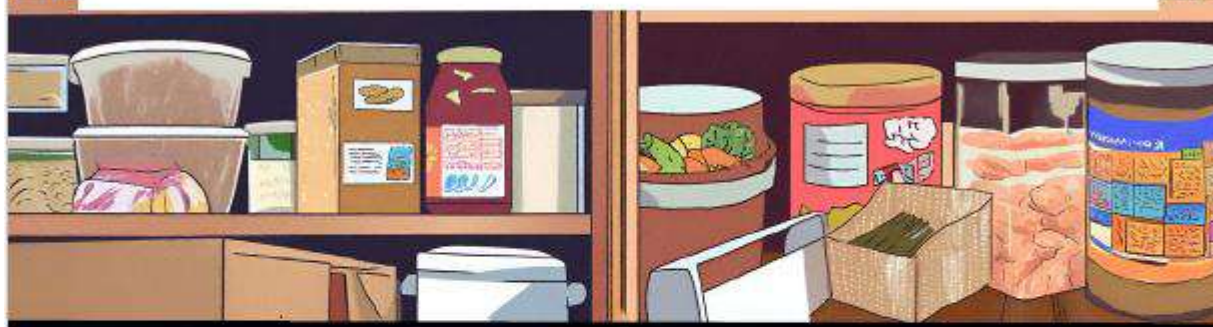
5.3.3 Komične igre

Trajnostna poraba hrane Zgodba stripa

**ZAČNEJO UREJATI SHRAMBO IN OPAZIJO, DA
NEKATERIM IZDELKOM POTEČE ROK TRAJANJA**

**BOLJ MORAMO
PAZITI NA TO, KAJ
KUPUJEMO IN
KOLIKO PORABIMO.**

**POSKUŠAJMO OD ZDAJ
NAPREJ ZMANJŠATI
KOLIČINO ZAVRŽENE
HRANE IN POJEJMO
TUDI OSTANKE.**

JAKA IN NJEGOVA BABICA SEDITA ZA MIZO IN UŽIVATA OBROK, PRIPRAVLJEN IZ OSTANKOV IN SESTAVIN, KI STA JIH NAŠLA V SHRAMBI.

BABICA, VESELA SEM, DA SE TRUDIMO, DA BI MANJ ZAPRAVLJALI HRANO. DOBRO SE POČUTIMO, ČE UPORABIMO, KAR IMAMO, NAMESTO DA BI TO ZAVRGLI.

ABSOLUTNO, JAKA. NE SAMO, DA S TEM PRIHRANIMO DENAR, AMPAK TUDI ZMANJŠAMO SVOJ VPLIV NA OKOLJE.

**KO KONČAJO OBROK, JAKA OPAZI, DA NA MIZI NI MESA ALI
MLEČNIH IZDELKOV.**

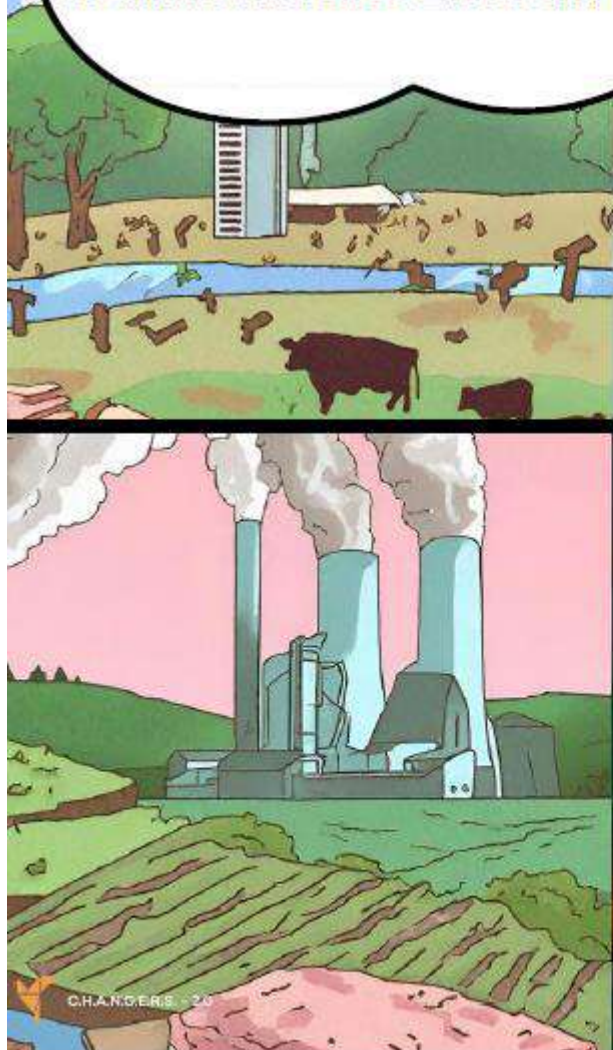
**VEŠ JAKA, KO SEM BRALA O TRAJNOSTNEM
UŽIVANJU HRANE, DA BI ZMANJŠALA
KOLIČINO ZAVRŽENE HRANE, SEM
UGOTOVILA, DA LAHKO PREKOMERNO
UŽIVANJE MESA IN MLEČNIH IZDELKOV
ŠKODUJE OKOLJU.**

**BABICA, ZAKAJ DANES
NE BOMO JEDLI MESA
ALI MLEČNIH
IZDELKOV?**

 C.H.A.N.G.E.R.S. - 2.0

**BABICA IZVLEČE TABELO, KI PRIKAŽUJE VPLIV
PROIZVODNJE MESA IN MLEKA NA OKOLJE, VKLJUČNO S
KRČENJEM GOZDOV, IZPUSTI TOPLOGREDNIH PLINOV IN
ONESNAŽEVANJEM VODE.**

**VELIKO POVPRAŠEVANJE PO MESU IN
MLEKU PRISPEVA K KRČENJU GOZDOV,
EMISIJAM TOPLOGREDNIH PLINOV IN
ONESNAŽEVANJU VODE. ZATO POSKUŠAMO
UŽIVATI VEČ RASTLINSKIH OBROKOV, DA
BI ZMANJŠALI SVOJ EKOLOŠKI ODTIS.**

Vprašanja za razpravo:

- Kateri so nekateri vzroki za netrajnostno uživanja hrane, zlasti zavržene hrane?

Kaj lahko iz razlage Jakove babice izvemo

- o vplivu prekomernega uživanja mesa in mlečnih izdelkov na okolje in kako lahko to vpliva na našo izbiro prehrane?

Kateri so praktični ukrepi, ki jih lahko posamezniki in skupnosti sprejmejo za

- zmanjšanje količine zavržene hrane in spodbujanje trajnostnega uživanja hrane?

Etična prehrana

C.H.A.N.G.E.R.S. - 2.0

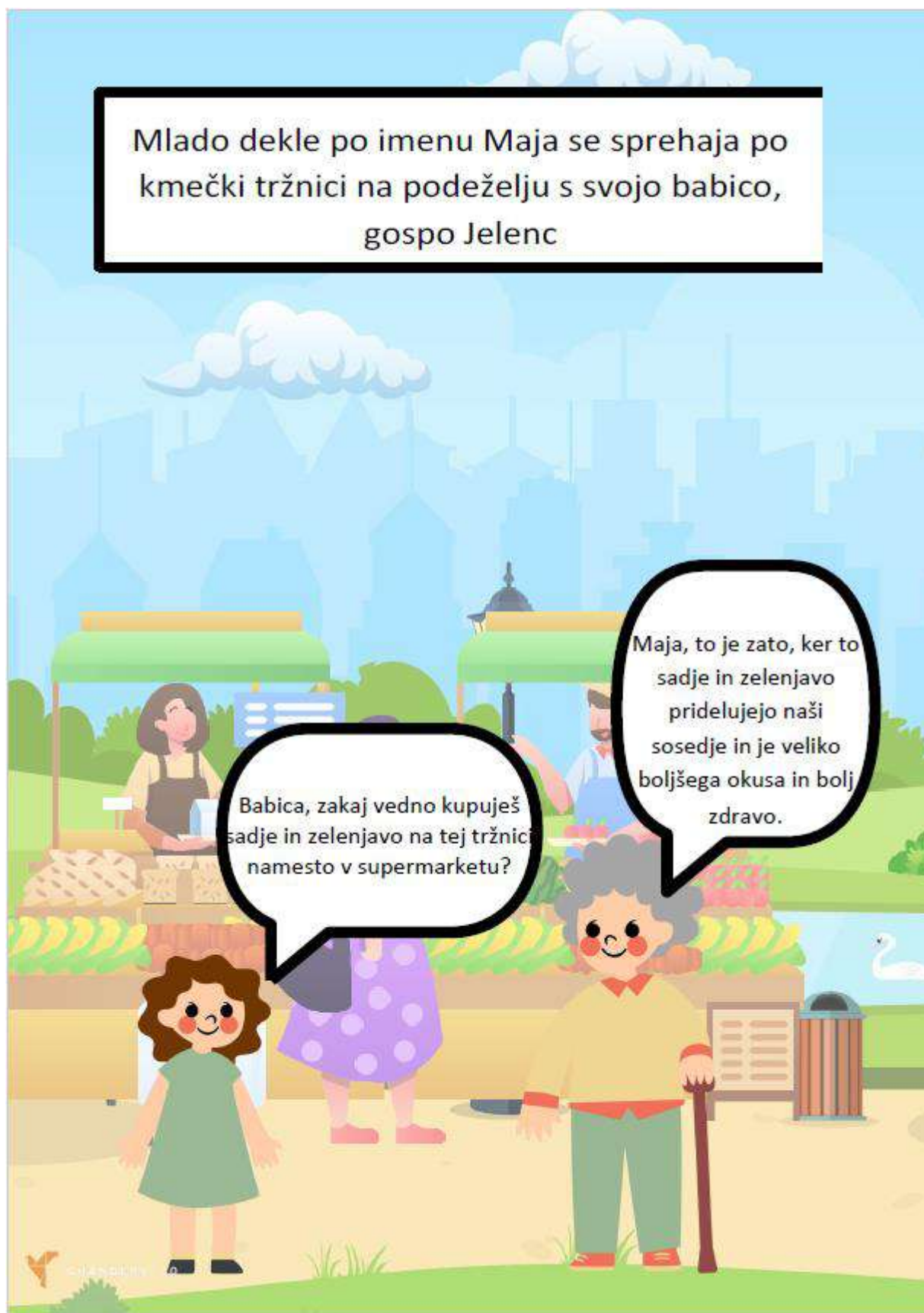

C.H.A.N.G.E.R.S. - 2.0

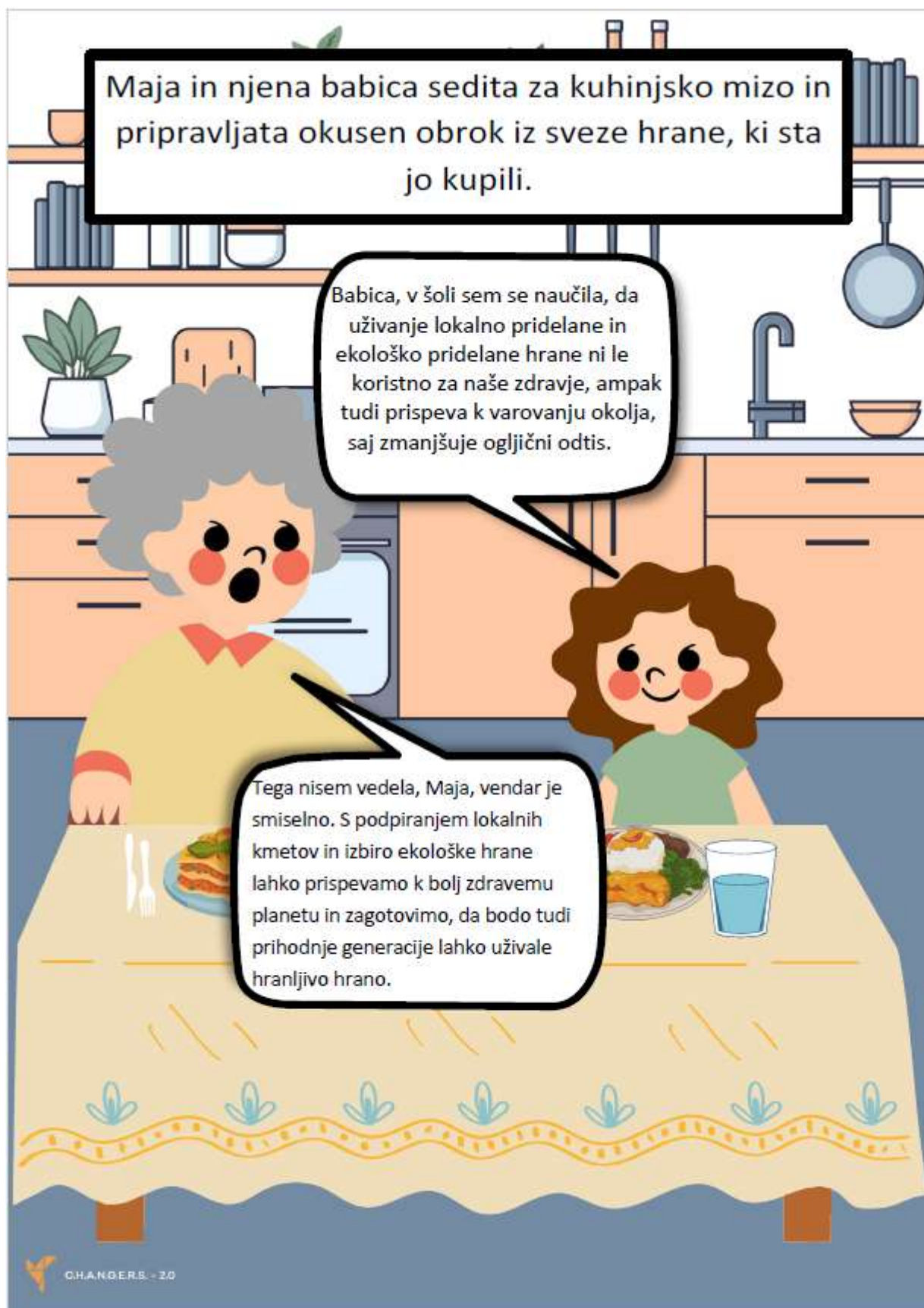

Sofinancira
Evropska unija

Ti si na vrsti

- Zakaj menite, da je pomembno podpirati lokalne kmete in kupovati ekološke pridelke?
- Na katere načine lahko spodbudimo več ljudi, da se odločijo za etične prehranjevalne prakse??
- Kakšno vlogo ima po vašem mnenju izobraževanje pri spodbujanju trajnostnih prehranjevalnih praks pri mlajših generacijah, ki niso tako dobro seznanjene s podeželskim življenjem, kar dokazujeta Majino novo pridobljeno znanje iz šole in njena želja po pozitivnem vplivu na okolje?

C.H.A.N.G.E.R.S. - 2.0

Sofinancira
Evropska unija

5.3.1 Namizne igre

Zelena namizna igra za vse

Navodila:

Za igro potrebujete dva do štiri igralce. Igralci izmenično mečejo kocko.

Premaknite žeton po trajnostni poti in sledite navodilom. Igralec, ki prvi doseže zadnje mesto, zmaga.

START

CILJ

ZELENE ODPADKE
ODNESEŠ NA
KOMPOST.
PREMAKNI 2 POLJA
NAPREJ.

NA TRŽNICO STE
SE ODPELJALI Z
AVTOM.
PREMAKNITE SE
ZA 2 POLJI NAZAJ.

KOZARCE ZA
MARMELADO STE
PONOVRNO UPORABILI
ZA DEKORACIJO.
PREMAKNITE SE ZA 1
POLJE NAPREJ.

ZAŽGALI STE
ODPADLE LISTE.
PREMAKNITE SE
ZA 5 POLJI NAZAJ.

ZELENA TABLA

DRUŽINSKA
IGRA

KONEC TEDNA STE
ŠLI Z DRUŽINO
KOLESARIT.
PREMAKNITE SE ZA 1
POLJE NAPREJ.

UPORABILI STE
KEMIČNE PESTICIDE
NAMESTO NARAVNIH.
PREMAKNITE SE ZA 2
POLJI NAZAJ.

STARI HLADILNIK STE
ZAMENJALI Z
ENERGIJSKO
UČINKOVITIM.
POMAKNITE SE 3
POLJA NAPREJ.

NISTE
ZAMENJALI
KAPLJAJOČE
PIPE. ČAKAJ EN
KROG.

VAŠ ČEBELAM
PRIJAZEN VRT
CVETI. PREMAKNITE
SE ZA 1 POLJE
NAPREJ.

ŽETONI

NAVODILA

- Igralci izmenično mečejo kocko.
- Premaknite žeton po trajnostni poti in sledite navodilom
- Prvi igralec, ki doseže zadnji prostor, zmagaja igro

IZRABLJENO OLJE ZA
KUHANJE STE IZLILI V
ODTOK. PREMAKNITE
SE ZA 2 POLJI NAZAJ

POBERITE
POŠAJENI
PARADIŽNIK IN SE
PREMAKNITE ZA 3
POLJA NAPREJ.

C.H.A.N.G.E.R.S. - 2.0

Sofinancira
Evropska unija

Zelena namizna igra Pro.

Navodila:

Za igro potrebujete dva do štiri igralce.

Vsak igralec ima pešca, ki je v tem primeru zastava ene od evropskih držav.

Vsak igralec enkrat vrže kocko, da ugotovi, kdo bo začel, začenši z igralcem z najvišjo številko in tako naprej po padajočem vrstnem redu.

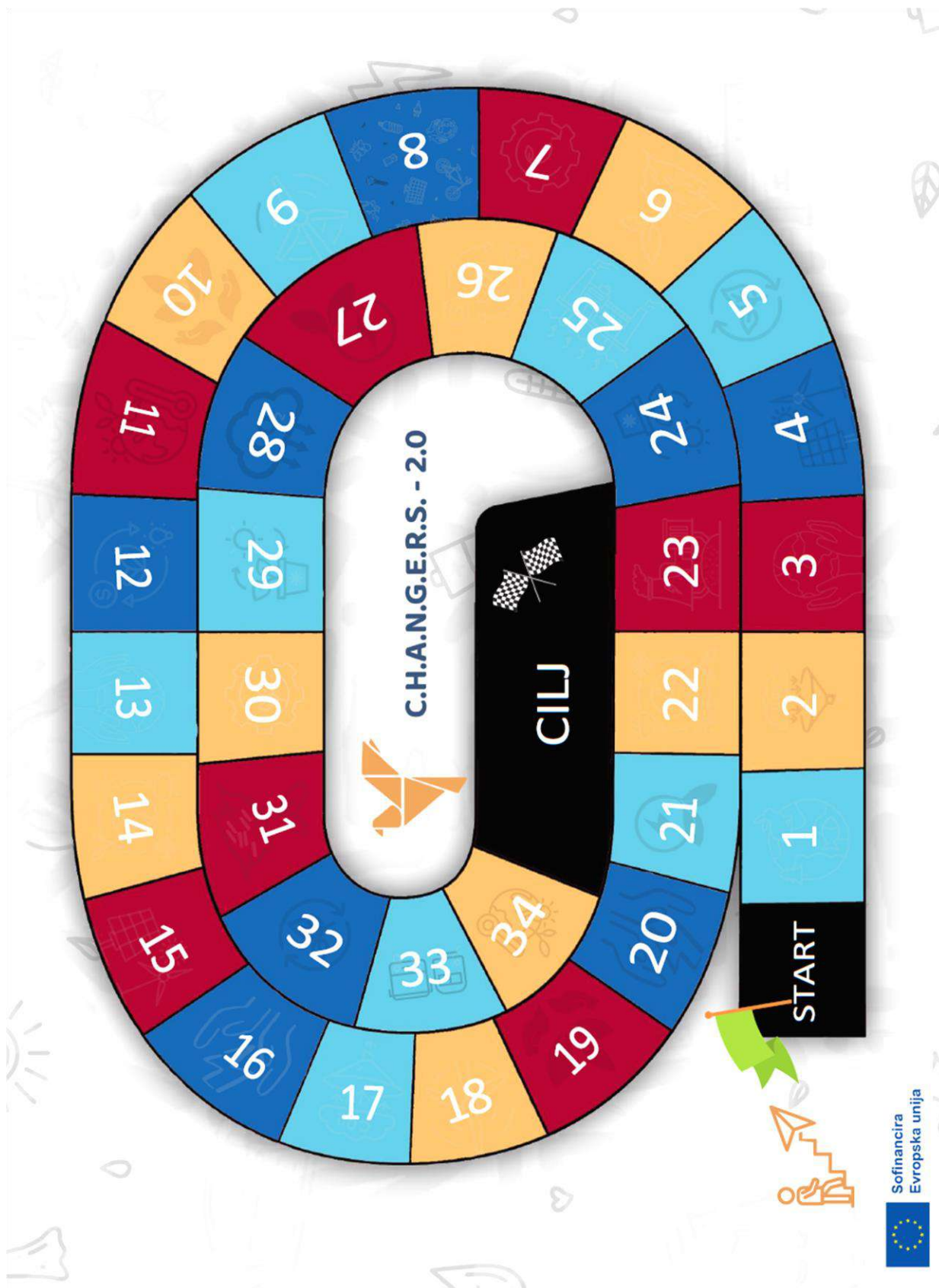
V določenem vrstnem redu vsak igralec izmenično meče kocko in se premakne po igralni plošči za toliko polj, kolikor jih označuje kocka.

Ko dosežejo kvadrat (npr. rumeni), morajo odgovoriti na vprašanje iz skupine rumenih kart; če je zelen, morajo odgovoriti na vprašanje iz skupine zelenih kart in tako naprej. Igro ponovite le, če pravilno odgovorite na vprašanje.

Cilj igre je prvi priti na cilj.

Zelena namizna igra Pro Board.

Zelena namizna igra Pro Cards

Kaj je trajnost? Trajnost je sposobnost zadovoljevanja sedanjih potreb, ne da bi pri tem ogrozili sposobnost prihodnjih generacij, da zadovoljijo svoje potrebe.	Kaj so obnovljivi viri energije? Obnovljivi viri energije so viri energije, pridobljeni iz naravnih virov, ki se naravno obnavljajo, kot so sončna, vetrna, vodna in geotermalna energija.	Kateri so trije stebri trajnosti? Trije stebri trajnosti so gospodarski, družbeni in ekološki.	Kaj je ekološki odtis? Ekološki odtis je merilo človekovega vpliva na okolje, izraženega s površino zemlje in vode, ki sta potrebni za vzdrževanje našega načina življenja.	Kaj pomeni izraz "zmanjšaj, ponovno uporabi, recikliraj"? "Zmanjšaj, ponovno uporabi, recikliraj" je trajnostna mantra, ki spodbuja zmanjševanje količine odpadkov, ponovno uporabo materialov in recikliranje virov za zmanjšanje vpliva na okolje.	Kaj so ekosistemi? Ekosistemi so naravni sistemi, sestavljeni iz zapletenih interakcij med živimi organizmi (biotskimi) in njihovim fizičnim okoljem (abiotskim).

Kaj je sončna toplotna energija?
Sončna toplotna energija pomeni izkoriščanje sončne energije za pridobivanje toplotne energije. To toploto lahko nato pretvorimo v električno energijo ali za ogrevanje vode ali prostorov v stavbi.

Kako se sončna energija pretvarja v električno energijo?
Sončno energijo v električno energijo pretvarjajo fotonapetostni sončni kolektorji, ki zajemajo sončno svetlobo in jo s fotonapetostnimi celicami pretvarjajo v električni tok.

Katera je glavna prednost vetrne energije?
Vetrna energija je čist in obnovljiv vir energije, ki pri proizvodnji električne energije ne oddaja toplogrednih plinov ali emisij v ozračje.

Kaj je bioenergija?

Bioenergija je energija, pridobljena iz organskih materialov, kot so kmetijski odpadki, lesni odpadki, energetski pridelki in bioplin, proizveden iz organskih odpadkov.

Katera je glavna pomanjkljivost vodne energije?
Glavna pomanjkljivost hidroenergije je vpliv na okolje zaradi gradnje jezov, ki lahko povzročijo spremembo vodnih ekosistemov in razselitev lokalnih skupnosti.

Kaj je geotermalna energija?
Geotermalna energija je toplotna energija, shranjena pod površjem Zemlje, ki jo je mogoče izkoristiti za proizvodnjo električne energije ali neposredno ogrevanje.

Kako se pridobiva energija plimovanja?
Energija plimovanja se pridobiva s potopljenimi turbinami, ki jih poganja gibanje plimskih tokov in jo pretvarjajo v električno energijo.

Katere so glavne prednosti obnovljivih virov energije?

Glavne koristi vključujejo zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, diverzifikacijo energetske matrike, ustvarjanje zelenih delovnih mest in energetska varnost.

Katere države so vodilne pri uporabi obnovljivih virov energije?

Med vodilnimi državami pri uporabi obnovljivih virov energije so Nemčija, Kitajska, Združene države Amerike, Indija in Brazilija, ki so veliko vlagale v tehnologije obnovljivih virov energije.

Kako obnovljivi viri energije prispevajo k boju proti podnebnim spremembam?

Obnovljivi viri energije prispevajo k boju proti podnebnim spremembam, saj zmanjšujejo odvisnost od fosilnih goriv, ki so pomemben vir emisij toplogrednih plinov, odgovornih za globalno segrevanje.

Kaj je trajnostna mobilnost?

Trajnostna mobilnost se nanaša na oblike prevoza, ki s spodbujanjem energetske učinkovitosti, zmanjševanjem emisij toplogrednih plinov in izboljšanjem kakovosti zraka zmanjšujejo vpliv na okolje.

Kako električna vozila prispevajo k trajnostni mobilnosti?

Električna vozila prispevajo k trajnostni mobilnosti, saj zmanjšujejo emisije lokalnih onesnaževal in toplogrednih plinov, zlasti če jih poganjajo obnovljivi viri energije.

Kateri so primeri trajnostnih prevoznih sredstev?

Primeri trajnostnih prevoznih sredstev so javni prevoz, kolesarjenje, hoja, souporaba avtomobila, električna vozila ter souporaba avtomobilov in koles.

Kaj je souporaba avtomobila?

Souporaba avtomobila je model souporabe vozila, pri katerem si več ljudi deli uporabo avtomobila, kar zmanjšuje potrebo po lastniškem vozilu in spodbuja učinkovitejšo rabo virov.

Kako lahko hoja prispeva k trajnostni mobilnosti?

Hoja prispeva k trajnostni mobilnosti, saj je neonesnažujoča oblika prevoza, ki spodbuja telesno in duševno zdravje ter zmanjšuje odvisnost od motornih vozil.

Kaj je kolesarska infrastruktura?

Kolesarska infrastruktura pomeni omrežja izključnih kolesarskih poti, kot so kolesarski pasovi, kolesarske steze in kolesarske poti, ki spodbujajo kolesarjenje kot trajnostno prevozno sredstvo.

Kakšne so prednosti trajnostne mobilnosti za mesta?

Koristi vključujejo zmanjšanje onesnaženosti zraka, zmanjšanje zastojev, izboljšanje javnega zdravja, varčevanje z energijo ter spodbujanje socialne in gospodarske vključenosti.

Kakšni so izzivi pri izvajanju trajnostne mobilnosti?

Izzivi pri izvajanju trajnostne mobilnosti vključujejo potrebo po naložbah v ustrezno infrastrukturo, spreminjanju prometnih navad, finančnih spodbudah in ugodnih javnih politikah.

Kakšno vlogo ima javni prevoz pri trajnostni mobilnosti?

Javni prevoz je učinkovita in cenovno dostopna alternativa individualnemu motornemu prometu, ki zmanjšuje zastoje in emisije.

Kaj je trajnostno urbanistično načrtovanje?

Trajnostno urbanistično načrtovanje upošteva načela trajnosti pri načrtovanju in razvoju mest, vključno s spodbujanjem trajnostnih oblik prevoza ter oblikovanjem dostopnih in varnih mestnih prostorov.

Kaj so podnebne spremembe?

Podnebne spremembe se nanašajo na dolgoročne spremembe vremenskih vzorcev na Zemlji, vključno s povišanjem povprečne globalne temperature, spremembami vzorcev padavin in ekstremnimi vremenskimi dogodki.

Kaj povzroča podnebne spremembe?

Podnebne spremembe so predvsem posledica povečane koncentracije toplogrednih plinov v ozračju, ki so posledica človekovih dejavnosti, kot so izgorevanje fosilnih goriv, krčenje gozdov in industrijske dejavnosti.

Kakšni so vplivi podnebnih sprememb na družbo?

Podnebne spremembe vplivajo na družbo, med drugim ogrožajo prehransko varnost, povečujejo pogostost in intenzivnost ekstremnih vremenskih pojavov, povzročajo prisilne migracije prebivalstva in ogrožajo javno zdravje.

Kaj je Pariški sporazum?

Pariški sporazum je mednarodna pogodba, ki so jo leta 2015 podpisale skoraj vse države sveta, da bi omejile dvig temperature na manj kot 2 °C nad predindustrijsko ravno in si prizadevale omejiti dvig na 1,5 °C.

Kaj je ogljikova nevtralnost?

Ogljikova nevtralnost pomeni ravnovesje med emisijami ogljikovega dioksida, ki se sproščajo v ozračje, in emisijami, ki se iz ozračja odstranijo z blažilnimi ukrepi, kot sta pozgozdanje in zajemanje ogljika.

Kateri je glavni toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje?

Ogljikov dioksid (CO₂) je glavni toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje in se sprošča predvsem pri izgorevanju fosilnih goriv.

Kako podnebne spremembe vplivajo na okolje?

Podnebne spremembe vplivajo na okolje na več načinov, med drugim z višanjem globalnih temperatur, taljenjem ledenikov, dvigovanjem morske gladine, zakisjevanjem oceanov in izgubo biotske raznovrstnosti.

Kaj je prilagajanje podnebnim spremembam?

Prilagajanje podnebnim spremembam se nanaša na prizadevanja za prilagoditev naravnih ali človeških sistemov pričakovanim ali dejanskim vplivom podnebnih sprememb z namenom zmanjšanja ranljivosti in povečanja odpornosti.

Kako lahko zmanjšamo emisije toplogrednih plinov?

Emisije toplogrednih plinov lahko zmanjšamo s prehodom na obnovljive vire energije, večjo energetske učinkovitostjo, varstvom gozdov in uporabo trajnostnih kmetijskih praks.

Kakšna je vloga znanosti pri preučevanju podnebnih sprememb?

Znanost ima temeljno vlogo pri preučevanju podnebnih sprememb, saj zagotavlja dokaze o vzrokih, učinkih in rešitvah problema ter usmerja politike in ukrepe za reševanje globalnega podnebnega izziva.

Igra spomina na trajnostni razvoj

Navodila:

- 1) Igralci razrežejo priložene pomnilniške kartice.
- 2) Spominske kartice premešajte in jih položite na mizo v obliki mreže z licem navzdol.
- 3) Igralci izmenično vlečejo spominske kartice iz mreže. Prvi lahko igra najmlajši igralec.
- 4) Vsak igralec lahko poskuša odgovoriti na vprašanje. Če je odgovor pravilen, si igralec, ki je prvi odgovoril, prisluži kartico. Če so vsi odgovori nepravilni, se karta vrne na igralno ploščo z licem navzdol.
- 5) Zmaga igralec, ki ima na koncu največ kart.

Vse slike, uporabljene v karticah, so zasnoval Freepik.

Trajnostna igra spomina

Primerno za igralce vseh starosti!

Pravila igre

Igralci natisnejo in izrežejo 32 kartic (str. 2-9) ter poskrbijo za obojestransko tiskanje.

Premešajte karte in jih položite na mizo v obliki mreže z licem navzdol.

Prvi igralec začne z obračanjem dveh kart. Če ti dve karti tvorita ujemajoč se par, ju igralec pobere in nato izbere še dve karti. Če se karti ne ujemata, ju ponovno obrne z licem navzdol in na vrsti je naslednji igralec.

Igra se nadaljuje, dokler se ne ujemajo vsi pari.

Zmaga igralec, ki ima na koncu največ kart.

© Vse slike je oblikoval Freepik

Recikliranje

Etično hranjenje

**Varčevanje
z vodo**

**Trajnostna
mobilnost**

Energijsko-varčna

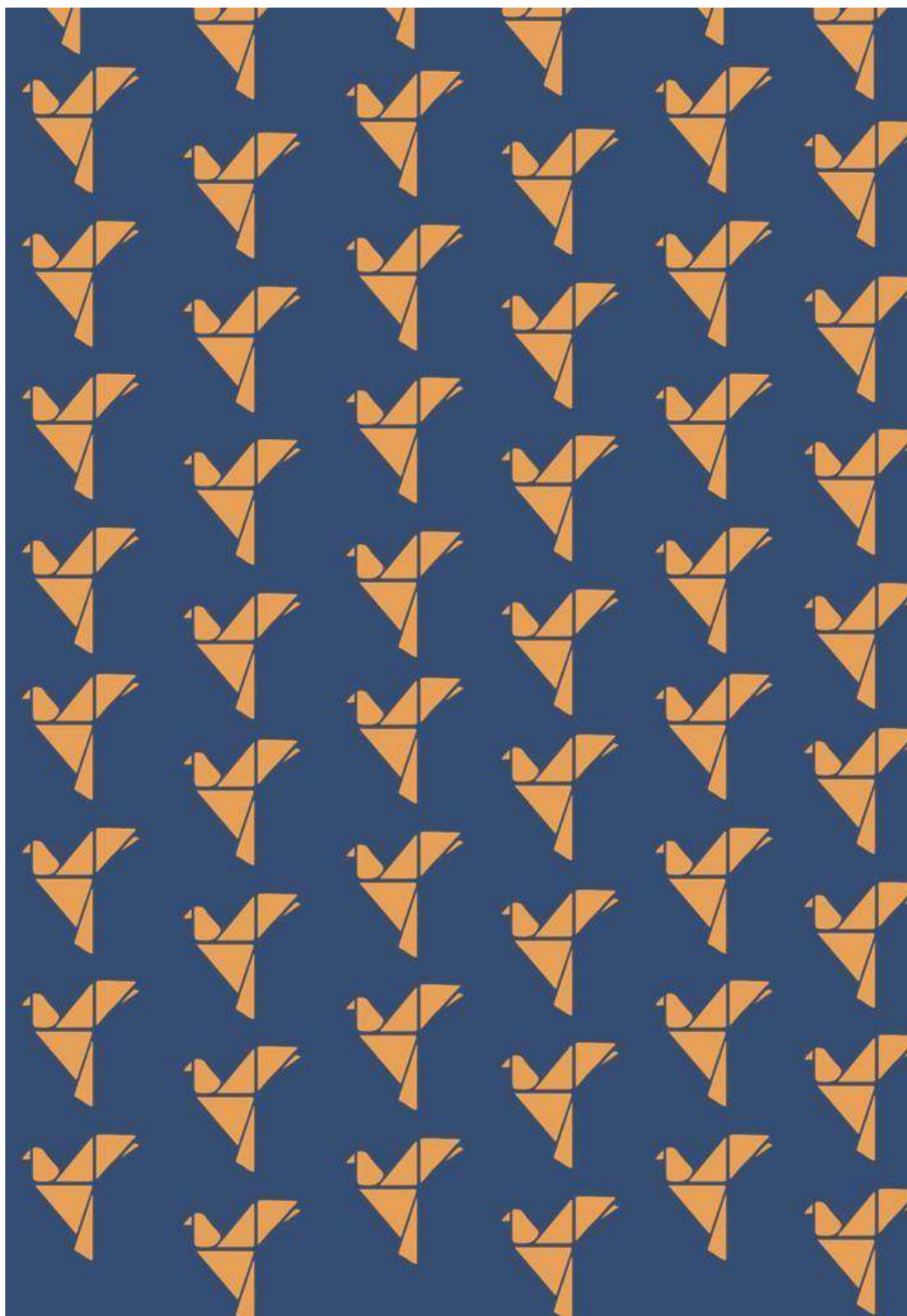
Oglični odtis

Kompostiranje

Podnebni ukrepi

**Obnova
hiše**

**Obnovljivi viri
energije**

Biodiverziteta

**Klimatske
spremembe**

**Ničelno
onesnaževanje**

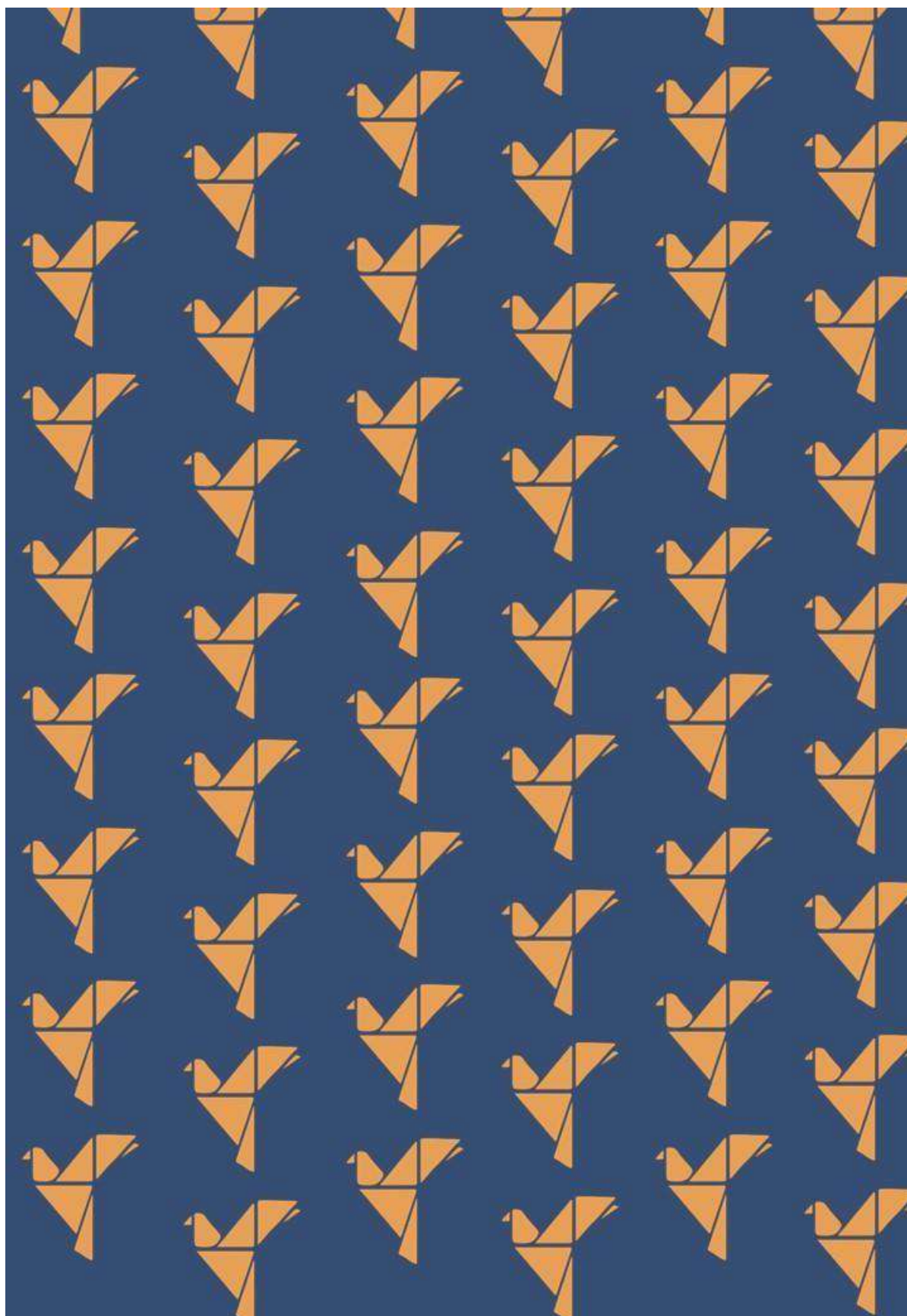
**Krožna
ekonomija**

**Ravnanje
z odpadki**

**medgeneracijska
odgovornost**

Recikliranje

Etično hranjenje

**Varčevanje
z vodo**

**Trajnostna
mobilnost**

Energijsko-varčna

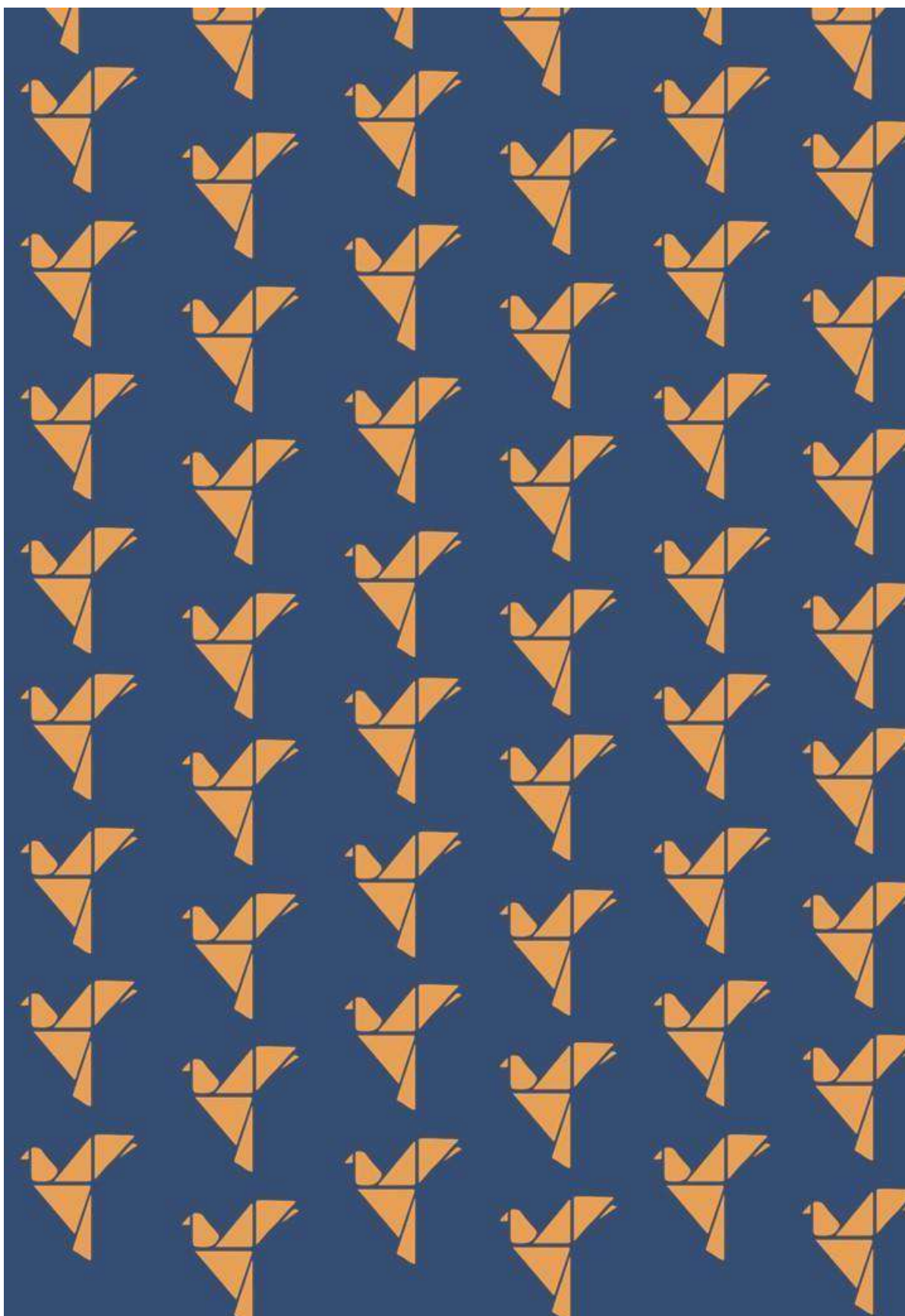
Oglični odtis

Kompostiranje

Podnebni ukrepi

**Obnova
hiše**

**Obnovljivi viri
energije**

Biodiverzитета

**Klimatske
spremembe**

**Ničelno
onesnaževanje**

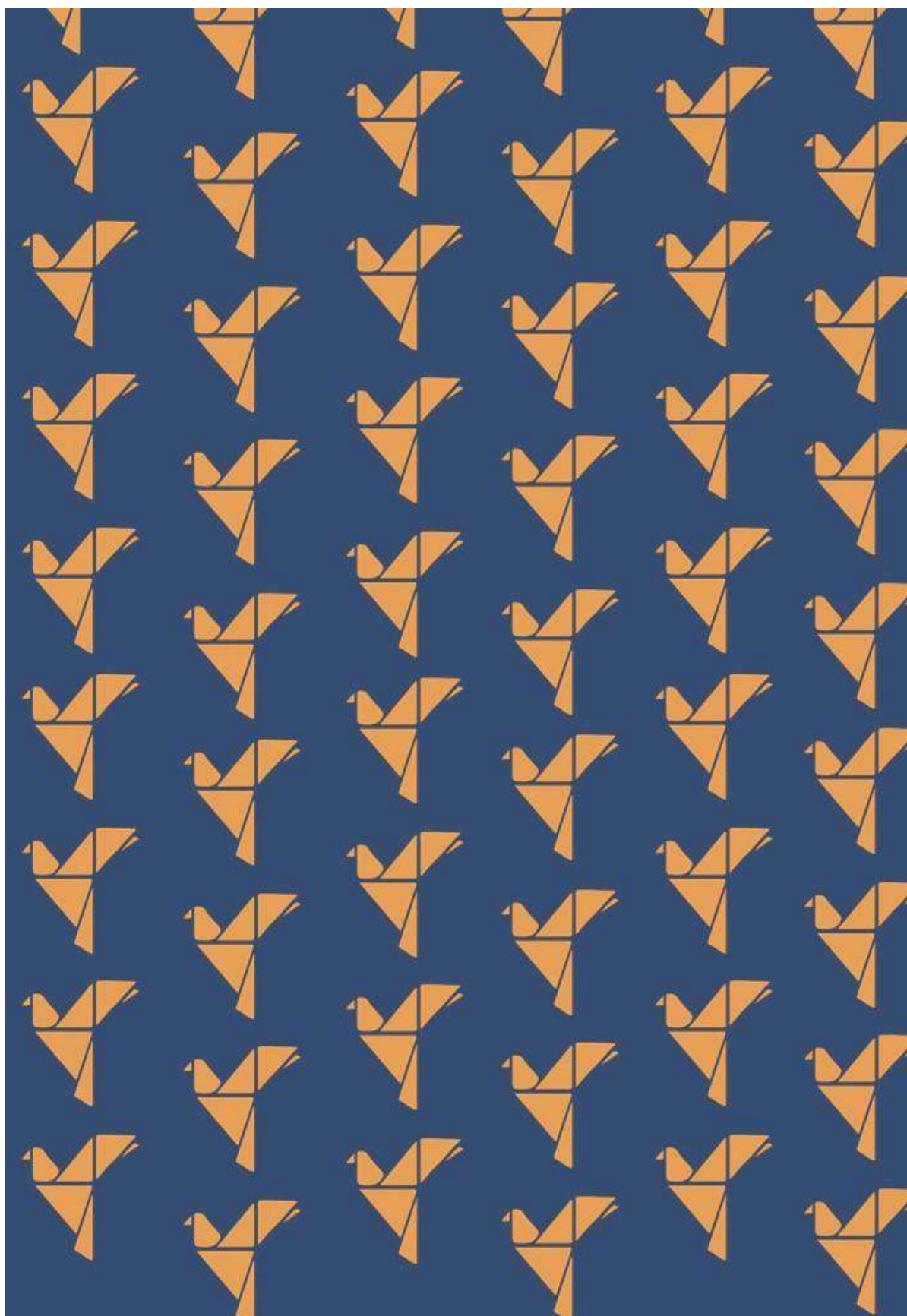
**Krožna
ekonomija**

**Ravnanje
z odpadki**

**medgeneracijska
odgovornost**

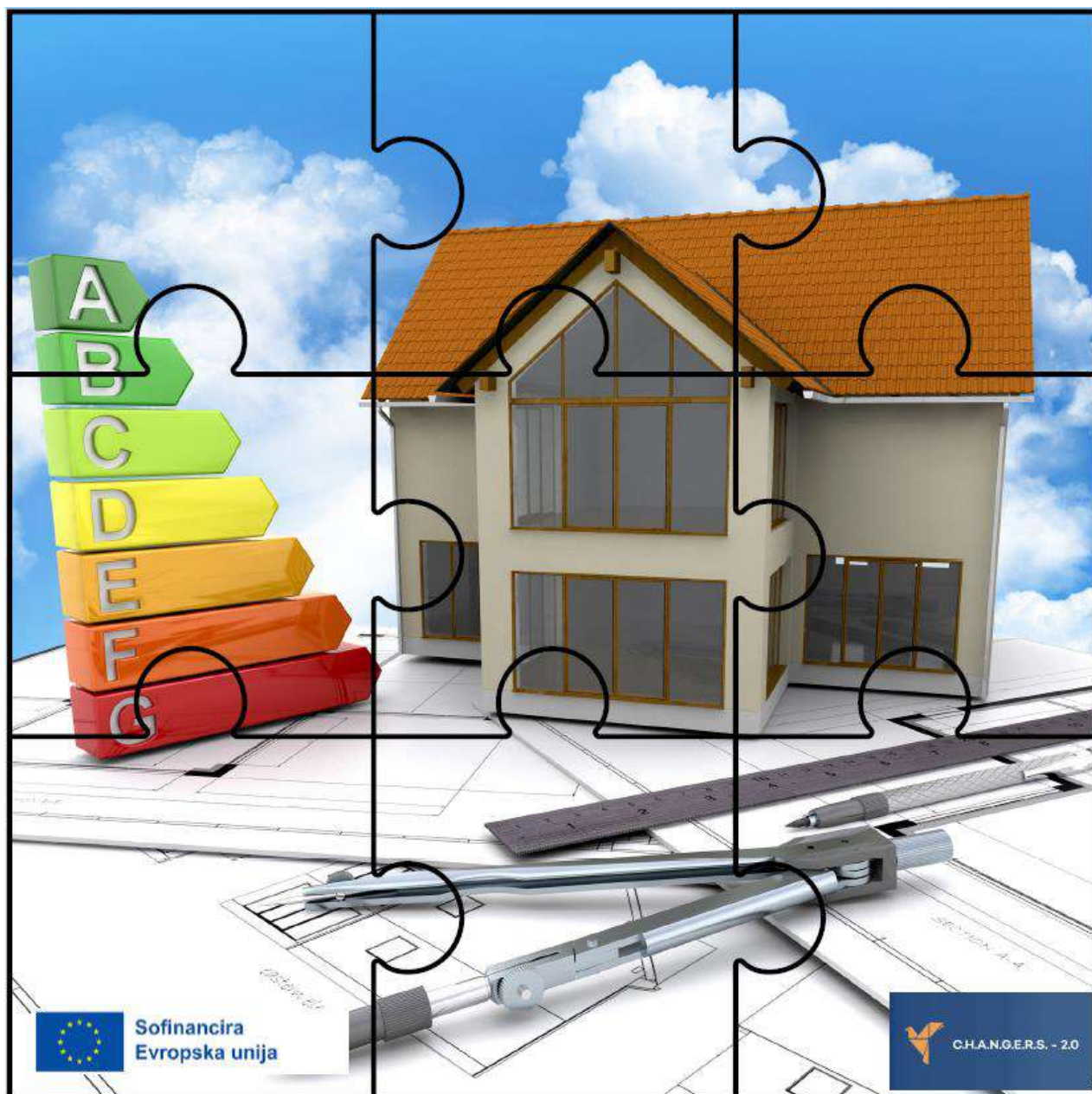
Igra sestavljanke o trajnostnem razvoju

Navodila:

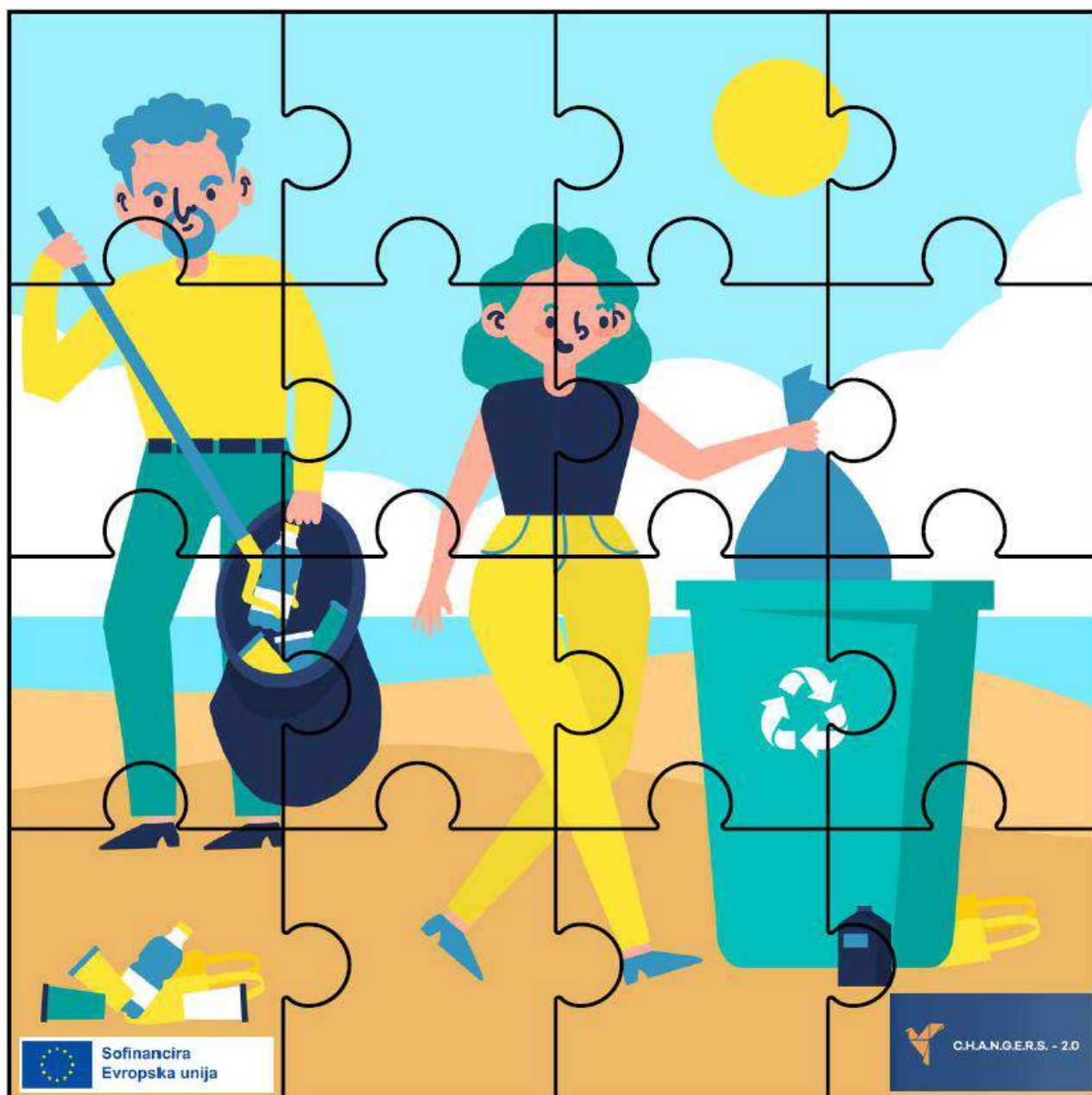
- 1) Igralci izrežejo priložene kartice, da oblikujejo koščke sestavljanke.
- 2) Premešajte karte in jih položite na mizo z licem navzgor.
- 3) Igralci izmenično urejajo koščke sestavljanke, da oblikujejo sliko. Prvi lahko začne najmlajši igralec.
- 4) Igralci razpravljajo o zelenih posledicah končne podobe.

C.H.A.N.G.E.R.S. - 2.0

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja so izključno stališča in mnenja avtorjev in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorna .

[C.H.A.N.G.E.R.S. 2.0](#)

[C.H.A.N.G.E.R.S. 2.0](#)

